

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inerat na pol strani 600 K, na $\frac{1}{4}$ strani 300 K, na $\frac{1}{8}$ strani 150 K, na $\frac{1}{16}$ strani 100 K, na $\frac{1}{32}$ strani 50 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 80 vin. najmanj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. Ljubljana, 15. maja 1921. Letnik XXXVIII.

Obseg: Pozor vinogradniki in sadjerejci! — Boj rjavemu hrošču! — Gosenica rombovega pedica na trtah. — Napoleon I. in naša Kmetijska družba. — Posledice spomladanskega mraza v vinogradih in nadaljnje oskrbovanje teh. — Kmetijske stavbe. — Kmetijski šolski vestnik. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Konjerejec: Kmetiska žrebetišča. — Bodoče naloge konjerejskih odsekov. — Otvoritvena konjska dirka v Ljutomeru. — Konjerejske vesti. — Uradne vesti Konjerejskega odseka. — Družbene vesti. — **Inserati.**

Pozor vinogradniki in sadjerejci!

Bakrena pasta „Bosna“ je po strokovnjakih preskušeno galično sredstvo proti peronospori ali paležu na trti, trtnem listju in grozdju, paradižnikih, krompirju in za zatiranje vseh glivičnih bolezni na sadnem drevju, zelenjadi in na vseh drugih rastlinah.

Uporaba tega sredstva je mnogo bolj enostavna nego pripravlanje in uporaba galično-apnene brozge, vrhutega pa stane polovico manj. Bakrena pasta je zelena, mazljiva tvarina, ki se v vodi takoj raztopi. Škropilna zmes je pripravljena, ne da bi bilo treba še kakega dodatka (apna, galuna, glina itd.). Tudi ni neobhodno potrebno, da bi se moralo pripravljeno škropivo še takoj isti dan porabiti, ker je učinkovitost zagotovljena, tudi ako se škropi v enem naslednjih dni. Na Laškem uporabljajo bakreno pasto „Bosno“ že veliko let z najboljšim uspehom in tudi pri nas imamo vseskozi zadovoljujoče poskuse, vendar pa se v splošnem naši vinogradniki ne oprijemljejo radi novega sredstva, dokler jim je bakrena galica na razpolaganje. Nič ne računijo, koliko bi si lahko prihranili ob uporabi cenejšega, a gotovo enakovrednega sredstva, temveč delajo po stari navadi naprej. Tudi v Avstrijski republiki, kjer je vinogradništvo gotovo na dokajšnji stopnji, je to sredstvo že mnogo let priljubljeno in čedalje bolj izpodriva starokopitno uporabljane bakrene galice, ker tudi tam uvidevajo, da je bakrena pasta „Bosna“ v gospodarskem oziru vsekakor mnogo bolj priporočljiva, nego galično-apnena brozga.

Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani se je odločila, da seznaní slovenske vinogradnike s tem

preskušeni sredstvom in da jim redno uporabo bakrene paste „Bosna“ na podlagi preskušeni, ki jih je izvršil državni višji vinarski nadzornik g. Bohuslav Skalický že v letih 1916. in 1918., kar najbolje priporoči. Da pa se to sredstvo pri nas čimpreje udomači, hoče družba nekaterim vzornim vinogradnikom v najbolj važnih vinorodnih krajih in svrhu izvedbe poskusov prepustiti primerno množino bakrene paste že za letošnje škropljenje, in sicer *brezplačno*. Pogoji pri tem so sledeči:

1. Vinogradnik, ki hoče še letos napraviti poskus, naj to naznani takoj načelništvu podružnice, kateri pripada. Bakreno pasto „Bosno“ se bo odposlalo le na naslove podružničnih načelstev, in sicer v čebrih po 50 ali 100 kg, načelništva pa bodo razdelila posameznim vinogradnikom po največ 10 kg, kar zadostuje za napravno tisoč litrov enoodstotne škropilne zmesi, ki se navadno rabi pri prvem škropljenju trt. Seveda pa ne bodo napravili vso zmes hkrati, kajti pri drugem in tretjem škropljenju lahko napravimo poldrugodstotno, ali, če je leto zelo deževno, tudi dveodstotno zmes, t. j. na sto litrov vode bo vzeti po 2 kg paste.

2. Vsak vinogradnik, ki dobi brezplačno 10 kg bakrene paste, bo določil v svrhu poskusnega škropljenja gotovo ploskev vinograda, ki naj obsega kakih 2400 do 2500 trt, kajti za to množino trt ravno zadošča zmes, napravljena iz 10 kg bakrene paste, in sicer za vsa tri škropljenja. Na tej ploskvi vinogradnik ne sme pri ponovnem škropljenju morda rabiti galično-apnene brozge ali kakega drugega sredstva proti peronospori (meliar, perocid).

3. Vinogradnik, ki je škropil z bakreno pasto

„Bosna“, mora o učinku, ki ga opravi, končno poročati Kmetijski družbi. Primerjaje poškrapljeno ploskev s ploskvijo, ki je poškrapljena po stari navadi z modro galico, pa že po prvem škropljenju morda lahko dožene kako razliko, tudi o tej razliki naj družbi poroča.

Načeloma bo dala družba bakreno pasto „Bosno“ brezplačno v poskušnjo le onim vinogradnikom, ki tega sredstva sploh še ne poznajo. Da družba uporabljanje paste čim najbolj pospeši, pa jo odda *tudi onim, ki jo že poznajo* in ki so se o dobrem učinku bakrene paste že prepričali pod sledečimi pogoji:

1. Družba ne zahteva plačila za bakreno pasto „Bosna“ v naprej, temveč počaka na kupnino do jeseni. Ko se vinogradnik sam ponovno prepriča, da mu je uporabljanje paste ravno tako ali pa morda še bolje koristilo, nego uporabljanje galično-apnene brozge.

2. Družba mu povrne stroške za škropljenje, če se da nedvomno dokazati, da je navzlic pravilnem škropljenju trpel škodo oni del vinograda, ki je bil škropljen z bakreno pasto, dočim ostali del, ki je bil škropljen z galico, ni bil napaden po peronospori.

Opozorjamo načelnštva podružnic, da takoj zbirajo prijave svojih udov in jih naj družbi do

28. maja 1921.

dopošljejo, da bo družba vse naročitve lahko še prve dni junija, t. j. pravočasno za prvo škropljenje izvršila.

Boj rjavemu hrošču!

Predlanskim je bilo, ko so se naenkrat pričele oglašati pritožbe o velikanski škodi, ki jo dela „črv“, to je ogrc ali podjed (ličinka rjavega hrošča), in povpraševali so, kako bi se mu moglo priti do živega. Tu je izpodjedel cele zaplate travniške ruše, da se je dala odvdigniti kakor odeja, tam je ogolil njive, da ni bilo kaj žeti in kopati.

In kaj se zgodi, kadar izlezejo iz zemlje in začno vesele gostije in svatovanje roji rjavih hroščov? Največkrat nič! Večinoma je opravljeno z začudenjem: to je letos kebrov! Če tedaj kdo opomni kmetovalce, da je treba iti nad hrošče, da jih je treba kolikor mogoče uničevati, da ne zarode zopet „črva“, tedaj so pozabljene vse prestane neprilike. Kdo bo lovil hrošče, saj niso ogrci; bo že kako; morda jim pa kaj drugega pride na pot, da jih ne bo preveč. Sicer pa tudi ni časa baviti se s takimi rečmi in mora že biti tako. In tako je z vero v usodo vse opravljeno; kadar pa začno ogrci zopet izpodjedati, začne se stara žalostna pesem iznova. Milijoni grede v izgubo, ki jih ni mogoče rešiti; kadar je pa čas misliti na rešitev in je rešitev do gotove mere tudi mogoča, tedaj se pa kar ni mogoče odločiti za delo.

To so spoznali tudi zakonodajni zastopi in so z zakonom zapovedali, da se hrošči *morajo* uničevati. Županom je naložena skrb za to, da vsakdo na svojem posestvu uničuje hrošče in podjede. Če kdo tega noče storiti, ima župan pravico poskrbeti, da se to delo opravi od drugih ljudi na mudljivčeve stroške, poleg tega ga pa še kaznuje. In če bi župan sam ne skrbel za izvršitev zakonskih določil, ima okrajno glavarstvo nalogo kaznovati ga z denarno globo. Zakon je torej strog, in vendar kako malo se izvršuje!

Z bojem na rjavega hrošča je pa treba začeti pravočasno. Ko hrošči pridejo iz zemlje, se kmalu začno pariti, in potem začno samice odlagati jajca v zemljo. Boj proti hrošču je torej treba takoj začeti, ko začno lesti iz zemlje, preden zaležejo novo zalego.

Boj proti hrošču ni tako težaven in neuspešen, kakor misli kdo, ki se ga sploh nikdar ni polotil. Če hrošče opazujemo, vidimo, da so najživahnejši zvečer: tedaj letajo v celih rojih. Podnevu so sicer tudi čili, toda tedaj navadno sède po drevju in ga objedajo. Najneukretnejši so hrošči zgodaj zjutraj in v neugodnem vremenu. Zjutraj so hrošči vsi premrli in se komaj gibljejo. Tedaj je najugodnejši čas za njih uničevanje. Pod dreve in grmovje, ki so na njem hrošči, se razprostrejo plahte, in potem se dreve tresse, da z njega popadajo hrošči na plahte. Tu se hitro pobero ter napolnijo in zavežejo v vreče. Za pobiralce je najboljšo, če imajo take posode za nabiranje, da hrošči ne morejo po njih vun lesti. Hrošče je treba povsod *dočistega* pobrati. Lov podnevu je manj uspešen, ker hrošči lahko lete in radi uidejo; zvečer pa na lov niti misliti ni.

Če se držimo teh izkušenj, potem je naš bojni načrt proti rjavemu hrošču zelo enostaven in legak. Županstvo naj skrbi, da se organizirajo bojne čete proti hrošču. Na boj naj gre vse, otroci in odrasli. Določijo naj se posamezne lovne skupine, ki si lovišča tako med seboj razdele, da oberejo vsa zemljišča. Lov naj se prične takoj, ko začno hrošči lesti iz zemlje; vsak dan zgodaj zjutraj odrinejo lovni oddelki in love do določenega časa. Podnevu potem opravljajo doma navadna gospodarska opravila. Nalovljeni hrošči se morajo umoriti. Najenostavneje se to zgodi, če se v kotlu zavre krop in se vanj pomoči vreča s hrošči.

Umorjeni hrošči se dajo koristno porabiti: ali jih podelamo v gnoj, ali jih pa porabimo za krmo prasičem. Gnoj iz hroščev tako delamo, da naložimo posamezne plasti hroščev, živega apna in prsti; po vrhu pa kup zopet pokrijemo s prstjo. Čez nekaj časa se tak kup parkrat premeče in dobro premeša, in dobili smo izboren dušičnat gnoj.

Za krmo prasičem se hrošči posuše. Na solncu hroščev ni lahko sušiti, kajti če je plast količkaj obilna, začno smrdeti; pač pa se lahko suše v peči. Peč se mora dobro razbeliti, in potem se vanjo nalože hrošči lahko precej nabebelo. Suh hrošči so prasičem tečna dušičnata hrana, ki se poklada pomešana z drugimi krmili (n. pr. 1 kg hroščev na 5 kg krompirja).

Če bi se hrošči na ta način povsod pokončevali, dokler letajo, bi se preprečila velikanska škoda. In če bi se lov redno vršil leto za letom, bi nazadnje hrošče tako uničili, da bi jih sploh ne bilo treba več loviti. To se je izkazalo že v mnogih krajih, kar nam pričajo poročila iz takih krajev.

Če sem gori rekel, da naj bi se boja proti hroščem udeleževali vsi, otroci in odrasli, sem to zato rekel, ker ne more nikdar biti preveč lovcev; pač pa jih vedno primanjkuje. Zato bi bilo treba določiti, od koga in kako naj se plačajo taki lovci, ki po zakonu niso vezani opravljati tega dela. To bi bilo treba določiti po županstvu pred začetkom lovljenja. V nekaterih deželah se tudi iz deželnih sredstev prispeva v ta namen. Plačevalo naj bi se od množine (litra ali kilograma) nalovljenih hroščev.

Če bi kmetovalci hoteli poznati svojo korist in če bi župani hoteli vršiti svojo dolžnost, potem bi bilo

kmalu drugače kakor je zdaj: posamezne vasi, posamezne občine bi tekmovala, katera bo več nabrala hroščev, katera jih bo bolj čisto pobrala in katera bo prej zvršila svojo nalogo. V čast bi si morali šteti oni, ki bi nabrali več hroščev. Zato naj bi nabrane hrošče tehtali ali merili ter prešteli, koliko jih gre na kilogram ali na liter. Na ta način bi vsakdo lahko preračunal, koliko hroščev je uničil. Posamezne občine naj bi potem množino nabranih hroščev objavile, sebi v ponos, drugim v spodbudo.

Naj bi te vrstice pripomogle, da bi se boj proti rjavemu hrošču vršil z večjo vnemo!

Gosenica rombovega pedica na trtah.

V lanski 7. št. „Kmetovalca“ je opozoril gosp. J. Medved iz Pišec na tega škodljivca, ki tamkaj v precejšnji množini nastopa. Letos pa se pojavljajo gosenice rombovega pedica tudi po dolenjskih vinogradih, in sicer v taki množini, da je škoda, ki jo povzročajo, precej občutna.

Z ozirom na potrebo, da se ubranimo tega škodljivca, ponovimo spis „Pedic na trtah“ iz lanskega „Kmetovalca“ in opozarjamo vinogradnike, da se ta pokončuje le z obiranjem gosenic po trsju.

Pozivlja se vinorejske strokovnjake in vinogradnike, da poročajo, v koliko je ta škodljivec razširjen po vinogradih v Sloveniji.

Spis gosp. J. Medveda iz Pišec se takole glasi:

Že od obnovenja naših vinogradov sem napada redno vsako spomlad naše trte gosenica metulja pedičarja nemški „Zackenstriemenspanner“ ali „Rhombenspanner“ latinski „Boarmia gemmaria“. To je siv metulj, do 4 cm širok čez razpeta krila, ki so kaj lepo okrašena s temnosivimi roglastimi trakovi. Gosenice se posamič pojavijo ob toplem vremenu, kakor n. pr. letos, že marca, sicer pa navadno v začetku aprila, torej v času, ko začne trsje gnati. So temnosive ali rjavosive barve še s temnejšimi progami in do pičice enake staremu suhemu lesu, zato je gosenico prav težko najti. Gosenice objedajo rodne oči po trsju in ker so, kakor vse gosenice, zelo požrešne, more ena sama gosenica oklestiti do golega 2—4 in še več trsov. Ni čuda, da je potem toliko jalovega trsja po vinogradih. Dorasla gosenica je 4—5 cm dolga in debela pa skoraj kakor enoletna mladika jablane (cepič). Spusti se na zemljo in se v zemlji izpremeni v svetlorjavo do 2 cm dolgo bubo, iz katere zleti čez nekaj tednov gotov metulj. Metulji letajo menda samo ponoči, kajti podnevu sem dozdej zapazil samo 2 metulja, a še teh dveh nisem mogel ujeti, ker sem bil brez vsake priprave, metulja pa sta bila kaj plaha. Po sparjenju odlože samice svoja jajčeca posamez na trsje. Avgusta ali septembra se izvale iz teh majhne gosenice, ki sedaj ne napravijo nikake škode. Do jeseni postanejo do 1½ cm dolge ter si za zimo poiščejo kak varen in miren kotiček, bodi si špranjo na trsovem kolu, na trsu samem, ali na brajdnih stebrih in rantah. Topli pomladni žarki gosenice zopet privabijo k novemu življenju. (Meseca januarja, ko je bilo vse belo, sem jo nekoč našel, da se je grela na solncu na brajdni ranti.)

Prepričal sem se, da te gosenice prenašajo brez škode precej hud mraz. Ponoči od 13. na 14. aprila 1913. nastopli mraz — 5° R je tukaj uničil vse trsje,

orehe, marelice itd., a gosenic ni uničil. Hodeč drugi dan po mrazu po vinogradu sem videl na posmojenem trsju čisto zdrave in nepoškodovane gosenice.

Iz tega se da sklepati, da najbrže tudi hud zimski mraz v njihovih skrivališčih gosenicam ne more do živega, saj nastopajo vsikdar tudi po hudih in ostrih zimah, kakor so bile 1906./07. ali 1914./15.

Kakor že dokaj let opazujem, se ta škodljivec pojavlja leto za letom v večji množini po tukajšnjih vinogradih — če tudi po Dolenjskem ne vem — samo štajersko Posavje je njegovo torišče, kolikor je meni dozdej znano — in ker ga le s pobiranjem gosenic zamoremo uspešno uničevati, menda mi nihče ne bo zameril, ako širšo javnost in strokovnjake opozorim tem potom nanj.

V koliki meri nastopa tukaj ta škodljivec, kaže rezultat pobiranja po šolskih otrokih, kjer je leta 1914. nabralo okoli 30 otrok v eni uri v 3 orale velikem vinogradu do 70 gosenic. Koliko jih pa še našli niso!

Pri tej priliki še pripomnim, da precej dobro podoba metulja in popis metulja najdemo v knjigi „Ew. H. Rübsaamen: Die wichtigsten deutschen Rebenshädlinge und Rebennütlinge. Deutsches Verlagshaus Bong & Co., Berlin, Leipzig, Stuttgart, Wien.“

Napoleon I. in naša Kmetijska družba.

Kmetijska družba za Slovenijo, ki neprestano obstoja že 154. leto pod raznimi imeni in z izpremembami, je bila zlasti ob svojem pričetku zelo pod vplivom takratnega francoskega mišljenja ter je končno l. 1809. prišla naravnost pod vladno Francozov, kajti takrat je Napoleon I. kot francoski cesar ustanovil kot obstojni del svoje države kraljevino Ilirijo, ki je segala od Visokih Tur do Bara, je obsegala 60.400 m² in je štela nad 2 milijona Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Sicer se je Napoleonovo francosko cesarstvo razrušilo, vendar so za zgodovino naše družbe velepomembni Napoleonovi časi, kajti za časa Ilirije se je v prosepah kmetijstva pri nas veliko več storilo kakor poprej in še mnogo let za tem pod starokopitno avstrijsko vlado.

Naša hvaležnost in zgodovinska dolžnost nam velevata, se spominjati velikega Napoleona I., čegar stoletnica njegove smrti se je 5. maja t. l. dopolnila.

Napoleon I. je bil sin prosvete, ki se je jela porajati sredi 18. stoletja na Francoskem, kateri je potem sledila francoska revolucija, ki je našla šele desetletja pozneje pravi odmev v vsi Srednji Evropi in katere demokratična načela zmaga jejo šele z ravnokar minulo svetovno vojno.

Naše razumništvo ni bilo ob času ustanovitve Kmetijske družbe leta 1767. tako močno obvladano od dunajskega mišljenja kakor pozneje, ampak je imelo precejšnje stike preko Severne Italije s Parizom, ki je bil takrat središče evropskega razumništva. Že na ustanovnem sestanku Kmetijske družbe 26. oktobra 1767. je baron Brigido v svojem govoru izrekel pomenljiva načela, ki so na Dunaju prav gotovo neprijetno dirnila, ker so bila izraz takratnega mišljenja francoskih prosvitljencev, namreč, da mora biti duša takim družbam: „enakost vseh udov brez ozira na osebo in neomejena svoboda za prosvetno delo brez vseh ceremonij“. Na vse to je prišel k družbi najprej kot ud in potem ko

kancler (tajnik) Francoz Baltasar Hacquet, ki je imel za takratno Kmetijsko družbo ogromne zasluge, a je bil zelo nemiren človek ter gotovo ni skrival svojega naprednega in demokratičnega mišljenja. Leta 1787. se je z dvorno naredbo Kmetijska družba kot oficijelna prosvetna stanovska družba razpustila, njeno znatno premoženje se je konfisciralo ter se je milostno pripustilo udom naprej delovati v zasebni družbi. Vse to se je zgodilo pod ničevo pretvezo, a pravi vzrok je bilo mišljenje v takratni družbi, ki ni bilo takrat po volji nazadnjaškim krogom dunajskega dvora.

Kmetijska družba je kot zasebna družba res, kolikor ji je bilo mogoče, naprej delovala, a dejanski je bila poživljena šele pod Napoleonom I. v kraljevini Iliriji. Za časa Ilirije je dobila Kmetijska družba svoj lastni dom v palači francoskega guvernerja, t. j. v sedanjih škofijski palači v severnem traktu v pritličju, ki je sedaj preurejen za konjski hlev.

Po padcu Napoleona in razrušitvi njegovega cesarstva je prišla kraljevina Ilirija zopet nazaj pod Avstrijo in vsi takratni merodajni nazadnjaški krogi so z vso silo zatirali vsak spomin na velikega cesarja in to bo tudi vzrok, da so iz družbene pisarne izginili in bili uničeni vsi akti, ki so se nanašali na francosko vlado. Le semtetja v drugih aktih se najdejo spomini na francosko vlado, ki je prav temeljito skrbela za pospeševanje zanemarjenega kmetijstva, pri čemur je prav gotovo obilo sodelovala naša družba. Takrat se je ustanovil ljubljanski botaniški vrt, in sicer na onem posestvu, ki ga je vlada svoječasno družbi odvzela, in sadna drevesnica na „Prulah“.

Napoleon je odpravil vse sledove tlačanstva in podložništva, odpravil je tlako in druge dajatve graščinam ter uvedel davek v denarju, ki se je plačeval s francoskimi franki in zato ponekod ljudstvo še danes pravi „da gre franke plačevat“, kadar odrajtuje svoj zemljiški davek.

Pod Napoleonom so upravljali slovenski župani (mèri) svoje občine, sodišča so uradovala hitro in pravično, javni red je bil vzoren, prejšnje roparstvo in tatinstvo je bilo urno zatrto, gradili so krasne ceste, mostove in šole.

Izpremembe so bile morda prenahe, ljudstvo ni imelo časa se vanje uživati in ščuvanje nazadnjaških krogov je naredilo, da se je pozneje govorilo nepravilno o nezadovoljnosti slovenskega prebivalstva, kateremu je dal Napoleon prvi narodno in gospodarsko svobodo ter dal deželam, ki so tvorile kraljevino Ilirijo, podlago za gospodarski napredek.

Ob stoletnici smrti velikega Napoleona se spominja tudi s tem spisom naša družba hvaležno svojega dobrotnika, čegar rojaki so ravno čez 100 let pomagali dovršiti njegovo delo osvobojenja Jugoslovenov! Mrtev je cesar, živi naj kralj!

Posledice spomladanskega mraza v vinogradih in nadaljnje oskrbovanje teh.

Dočim ni napravil spomladanski, t. j. aprilski mraz pri nas nikake posebne škode, prihajajo iz tujih inozemskih krajev (iz Nižjeavstrijskega, Francije, Švice in deloma tudi iz Ogrske) poročila o znatni pezebi

vinogradov in sadovnjakov, s čimer bo zlasti vinski pridelek v prizadetih krajih kvantitativno jako padel in sorazmerno bo cena vinu tam zopet poskočila, kar bo kolikotoliko vplivalo tudi na naš jugoslovanski vinski trg.

Delovanje in pozornost vsakega našega vinogradnika mora od sedaj naprej do trgatve stremiti za tem, da si ohrani svoje trtje zdravo, da mu ne ugonobijo razne bolezni, kar mu je narava dala in kar je pred mrazom otel.

Prvo in glavno delo je sedaj, ko je vse že obdelano, povezano in okopano in ko so se trtni poganjki pričeli že čvrsto razvijati, pravočasno škropljenje z modro galico ali tudi z Bosnapasto, ter pravočasno žveplanje.

Prepričan sem, da bo marsikateremu to delo, v tem času, ko pride izvršitev vsakovrstnih drugih del obenem na vrsto, jako otežkočeno, toda, ker je dandanes najpomembnejša gospodarska panoga, in ker je uspeh truda v gotovih časih od par dni zamude odvisen, naj vsak vinogradnik obrne glavno skrb na svoj vinograd in v njem vsa nujna dela najprej izvrši.

Ne s škropljenjem, ne z žveplanjem naj nihče ne odlašaj, *marveč oboje to delo na vsak način takoj v drugi polovici tega meseca (majnika) izvrši in če nastopi večkratno deževno vreme naj isto po potrebi ponovi. Vsekakor pa je treba oboje (škropljenje in žveplanje) zopet v prvi in drugi polovici junija ponoviti, kajti prvo in drugo škropljenje in žveplanje o pravem času več izda, nego 10 poznejših nepravilnih.*

Res je to delo z velikim trudom in z velikimi stroški združeno, ali ti stroški so v primeri z dohodki, ki jih ima potem vinogradnik, če si ohrani zdravo trtje, neprecenljivi.

Zlasti naj se ne šteti tudi z žveplanjem, ker grozdna plesnoba (oidium) se pojavlja vsako leto bolj, ter postaja poleg peronospore najuničujočnejši element v našem vinogradarstvu. Pretečeno leto so se videli, celo pri boljših vinogradnikih, od peronospore prav dobro ohranjeni, od grozdne plesnobe pa popolnoma uničeni celi kompleksi. Upajmo, da se kaj takega letošnje leto nikjer več ne dogodi in da bo vsak skušal čimprej to delo izvršiti. Izgovori na slab material, slabo vreme, nedostajanje časa itd., so navadno jalovi.

Vsak naj si predoči, da tega dela, posebno žveplanja, nikoli prezgodaj ne izvrši, četudi žvepla kakor hitro se zarod pokaže.

Torej, komur je na tem, da si ohrani do jeseni zdravo trtje in da ga vinska trgatve razveseli, naj ne odlašaj in naj ne šteti s pravočasnim in po potrebi ponavljajočim se škropljenjem in žveplanjem.

Fr. Gombač.

Kmetijske stavbe.

(Piše Vičanski Škerlec pri Veliki nedelji.)

(Dalje in konec.)

Ko je bil prvi „rink“ popolnoma suh, sem nabil drugega, s katerim sem ravnal po prej omenjenem načinu. To se je ponavljalo, dokler ni bila potrebna višina gotova. Za vrata sem pustil odprto steno in

ravnoliko za okna. Ko so bile stene v višini vrat gotove, sem betoniral stranske stene za vrata (Türstock). Ravnoliko sem betoniral obok nad vrati v vodoravni črti. V ta beton ali obok sem položil dve traverzi, 12 cm visoki, ki slonita na stranskih vratnih stenah. Ta obok sem sušil mesec dni, preden sem odstranil stoječe opore. Nad okni sem vzdidal po tri hrastove droge.

Za strop imam v hlevih položene trame, ki so 16 cm debeli, 18 cm visoki ter po 80 cm drug od drugega oddaljeni. Ti trami so po spodnji in gornji strani obiti z deskami. Med tramovi je leš (premogov pepel). Leseni pod na podstrešju je do tri prste na debelo zamazan z blatom, da je varnejši pred ognjem. Na tem podu sušimo jeseni zelj od repe in zelja, ter so v ta namen na stranskih stenah prezračevalna okenca. 80 cm višje je drug strop, za shrambo krme, ki se drži vedno suha. Na prvem stropu govejega hleva je „zračni ventilator“, ki ga drži gornji strop, in ravno tako napravo imam v svinjskih hlevih. Omeniti še moram, da imam v vsakem kotu obeh hlevov v stenah zračne dovodnike. Vsled teh in vsled ventilatorjev imam pozimi kakor poleti suhe hleve, ker so obenem tudi pod temeljem položene zračne cevi in oba hleva podvožena z debelim prodom, ki je dober prevodnik zraka.

Leto dni po dovršeni stavbi sem ometal poslopje znotraj in zunaj takole: omet sem pripravil iz treh delov zelo drobno stolčene zemlje in enega dela pesnatega proda. K temu sem pridedal precej slame, ki sem jo 4 cm na dolgo narezal. Ves ta material sem premešal, kakor se meša cementni beton. V stene sem nasekal z zidarskim kladivom luknje, kakih 8—10 cm ena tik druge, in sicer zaradi tega, da omet s pomočjo teh lukenj na steni obvisi in se dobro drži stene. K tej mali sem prilil potrebne vode, nakar sem zopet dobro premešal. Drugi omet sem pripravil iz apna in presejanega peska, s katerim sem vse stene 1—2 mm na debelo ometal in pogladil. Za to delo sem vzel veččega zidarja.

Iz lastne izkušnje vem, da drži omet iz blata najbolje. Stavbe iz nežgane opeke pridejo več kakor enkrat dražje nego stavbe iz blata. Delavcev se pri napravi opeke potrebuje toliko, kolikor za stavbo poslopja iz blata. Torej so stavbe iz zemlje (blata) najcenejše in močnejše, nego stavbe iz opeke. Opozoriti pa moram, da se take stavbe morajo postaviti na dober temelj iz cementnega betona, ali podzidati s kamnom. Na stavbe iz žgane opeke naj mislijo dandanes le posestniki, ki imajo odveč denarja, ne pa naš kmet, ki je s težavo izlezel iz dolgov.

Omenil sem, da so stavbe iz blata močnejše od stavb iz opeke, in sicer sodim to iz tega vzroka: stavba iz zemlje oziroma cela cena stena je kot en kos skupaj spojena, dočim so stene iz opeke iz tisoč in tisoč kosov skupaj zložene. Poslopj iz zemlje ne razjeda soliter, kakor pri opeki.

Kar se tiče kritja mojih poslopj omenim, da jih imam krita z zarezno strešno opeko in sem tudi s tem popolnoma zadovoljen. Podrobneje govoriti o vsem tem bi bilo preobširno. Če koga zanima, sem vedno pripravljen razkazati to stavbo.

Pristavim še to: Ko sem bil z gradbo svojih vzornih hlevov gotov, sem v letu 1911. prejel od bivše avstrijske vlade in dežele Štajerske po tisoč kron nagrade, ker sem imel od oblasti tozadevni stavbni načrt, ki sem se ga natanko držal.

KMET. ŠOLSKI VESTNIK.

Kmetijska šola na Gorenjskem.

Kakor se glase zadnja poročila iz Beograda, nam je kmetijska šola na Gorenjskem zagotovljena.

Sedaj nastane vprašanje, kje naj se ta šola napravi, da bo na vse strani ustrezala. Za šolo se potegujejo *radovljiški*, *kranjski* in *kamniški* okraj. V *radovljiškem* okraju pridejo kot sedež šole *Lesce* v poštev. Tam bi se lahko dobilo *Legatovo* posestvo v najem. Morda bi se dalo dobiti tudi *Wuchererjevo*. Eno kakor drugo je večja kmetija, tipične sestave za gorenjske razmere, v približni izmeri 30 do 40 oralov. *Lesce* ležijo sredi planinskega sveta in imajo to dobro, da leže ob železnici, da imajo vodovod in električno razsvetljavo, kar hodi vse v prilog takemu zavodu. Tudi ležijo blizu *Radovljice*, kjer je sedež zdravnika in živozdravnika, ki sta večkrat potrebna na takem zavodu.

Neugodno je le, da manjka pri *Legatovem* posestvu stanovanjskih in učnih prostorov za učence, kar bi se pa dalo doseči, če bi se mogel še kak drug pripraven objekt pridobiti v to svrhu. V tem oziru bi bolj ustrezalo *Wuchererjevo* posestvo, ki ima za šolske namene ugodnejše prostorne razmere v poslopih. To posestvo se je priporočalo že l. 1901. od strani takratne komisije, ki je pregledovala posestva za ustanovitev gorenjske kmetijske šole.

V *kranjskem* okraju prihaja v poštev veleposestvo *Brdo*; fidejkomisna last barona *Mihelange'a Cojza*. To posestvo leži uro hoda od *Kranja* in tik *Predoslja*, ki ima župno cerkev, ljudsko šolo in združno mlekarno. Posestvo meri brez planine okroglo 130 ha, od tega je 25 ha njiv, 50 ha travnikov in 40 ha gozda. Vse to leži v najlepši ravni legi okrog gradu; z ene strani so njive, z druge travniki in s tretje pa gozd, ki začne tik za gradom. Večina njiv je oddana v zakup in bi se lahko tudi zanaprej oddajala. Za šolske namene bi zadostovalo 10 ha njiv in 15 ha travnikov poleg potrebnega gozda, tedaj posestvo v takem obsegu, kakor ga imajo tudi druge naše šole v Sloveniji. Potrebni stanovanjski in šolski prostori bi se dobili v grajskem poslopiju. Tik gradu je tudi velik zelenjadni in sadni vrt. K posestvu pripadajoča *Kokrška* planina je prav obsežna in deloma porabna za rejo ovac. Pretežni del travnikov ima danes državna žrebčarna na *Selu* v zakupu in jih rabi za novo ustanovljeno žrebetišče.

V *kamniškem* okraju se poteguje za šolo oredna „*Knetska zveza*“ in predlaga veleposestvo *Križ*, last baronice *Apfaltrern*. To posestvo leži uro hoda od *Kamnika* in *ravnoliko daleč* od župne cerkve, ljudske šole, zdravnika itd. Posestvo meri 500 ha, od tega je okroglo 40 ha njiv, 40 ha travnikov in 170 ha gozda. Obdeluje se v lastni režiji. Odlikuje se s svojim priznanim vzornim gospodarstvom. V navedeni sestavi je za potrebe nižje kmetijske šole v naših gospodarskih razmerah preobsežno in bi zahtevalo posebnega oskrbnika. Po svoji vnanjosti ima graščina krasno lego. Za šolske namene je pa lega v tem oziru manj ugodna, ker leži en del gospodarskega poslopja (svinjaki, kurnica, klet, žitnica i. dr.) zgoraj na griču tik gradu, drugi del (goveji in konjski hlevi, skedenji cr.) pa spodaj na vznožju griča, kar bi povzročalo razne neprilike pri nadzorstvu kakortudi pri rednih hlevskih

in drugih opravilih učer.cev, posebno v zimskem času. Za prireditve stanovanjskih in šolskih prostorov bi trebalo v gradu raznih večjih adaptacij. Posestvu manjka tudi tekoče vode. H graščini spada križka planina, ki meri 250 ha.

Kakor sedaj kaže, se bo veleposestvo *Brdo pri Kranju* s pomočjo agrarne reforme najlažje in najugodnejše dobilo potom zakupa ali pa nakupa. Zaradi potrebnih investicij se priporoča nakup posestva. Tako bi na tem posestvu poleg državnega žrebetišča lahko nastala tudi državna kmetijska šola, za katero so Gorenjci že 20 let potegujejo. Pripomniti je, da je za kmetijsko šolo na Brdu prošila tudi občina Predaselj sama.

Rohrmann.

Pravila za deške kmetijske klube.

1. V vasi . . . se je osnoval . . . deški kmetijski klub.

2. Namen tega kluba je, da se vzgaja mladina za kmetijski poklic in za društveno delovanje potom samostojnih kmetijskih del, zborovanj, tekmovanj, ogledov, skupnih izletov itd.

3. Vsa moška in ženska deca vasi . . . , ki je dovršila ljudsko šolo in je stara 12 do 18 let, stopi lahko v to društvo.

5. Posle deških kmetijskih klubov vodijo: načelnik, podnačelnik, tajnik in blagajnik.

5. Člani kluba se shajajo v rednih sejah, ki se vrše v šolskem posloplju vsako prvo nedeljo v mesecu: koncem vsakega leta se skliče občni zbor, na katerem se voli novo načelstvo.

6. Dolžnost načelnika je, da sklicuje seje in letno zborovanje, da sestavi spored, da predseduje sejam ter zborovanjem in da skrbi za napredek deškega kluba. V odsotnosti ga nadomestuje podnačelnik.

7. Dolžnost tajnika je, da vodi zapisnik pri sejah in zborovanjih, da vodi seznam klubovih članov in da obvešča člane o sejah in zborovanjih.

8. Dolžnost blagajnika je, da varuje klubovo imetje, da zbira društvene prispevke, da vodi knjigo o dohodkih in stroških in izplačuje izdatke, ki jih odobri načelnik.

9. Dolžnost članov je, da si izbere vsak posameznik kako domače delo iz poljedelstva ali male živinoreje oziroma iz vrtnarstva, ki ga samostojno opravlja po danih navodilih na domačem posestvu, dalje, da se s svojimi uspehi (pridelki in prirejki) udeležuje javnih ogledov in tekmovanj in da redno prihaja k sejam in zborovanjem.

10. Ta pravila veljajo od dneva, ko jih zbor sprejme in potrdi Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani.

Kakor je iz predstojajočih pravil povzeti, potrebujejo ti klubi vodstva in nadzorstva, ki ga v tem slučaju najbolj izvršujejo poštvovalni učitelji, ako jim je pri srcu poklicna vzgoja kmetijske mladine. Potrebna pravila se dobe pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

R.

Zahvala. Ob sklepu prvega polletja, t. j. dne 3. aprila t. l., je šestrazrednica v Središču z dečki najvišjega razreda priredila javni izpit iz kmetijstva (nauk o gnojenju, travništvu, sadjarstvu). Najpridnejšim učencem je za spomin na to izkušnjo poklonila družba sv. Mohorja

v Prevaljah 10 izvodov knjige »Rohrman-Dular, Gospodarski nauki«. Šolsko vodstvo v Središču izreka v imenu obdarovanih dečkov slavni družbi za ta blagodušni dar najiskrenejšo zahvalo.

Sprejem učencev v kmetijske šole. Temu vprašanju bo treba zanaprej posvečati več pozornosti, ako hočemo, da bodo naše kmetijske šole zadostile v polnem obsegu svojim nalogam. V kmetijski šoli treba zadosnega števila učencev in dobrih učencev! V šolo spadajo kmetijski sinovi, ki so ukaželjni in ki imajo ostati po dovršeni šoli doma na lastnem posestvu. Za obisk kmetijskih šol se morajo zaradi tega zanimati predvsem starši, ki želijo svojim sinovom potrebno strokovno izobrazbo in več stanovskega obzorja. Ti bi morali vcepiti v mlada srca svojih sinov veselje do kmetijskega pouka in do gospodarskega napredka. Ti so v prvi vrsti poklicani, da se pospešuje razvoj in napredek domače kmetije. Staršem bi morali pri tem pomagati tudi drugi merodajni činitelji, ki imajo potreben vpliv v vasi in občini. Vsaka občina bi morala štetiti nekaj obsolventov kmetijskih šol, ki naj bi bili sčasoma potrebni pionirji na polju gospodarskega napredka. Mladina, ki je godna za obisk kmetijskih šol, bi se morala naravnost izbirati in pošiljati v take zavode, če hočemo v resnici delati za naš kmetijski napredek. Občine bi morale povsod smotreno podpirati vprašanje kmetijskega šolstva in bi morale pomagati k ugodni rešitvi tudi z denarnimi sredstvi. Na Štajerskem podpirajo obisk kmetijskih šol nekateri okrajni zastopi, in sicer s podeljevanjem podpor posameznim takim prosilcem. To je posnemanja vredno in bi se moralo povsod vpeljati! Prihodnjič hočemo te okrajne zastope imenoma navesti, da nam služijo za zgled. Podpirati bi morale obisk kmetijskih šol pa tudi druge korozijske, posojilnice, hranilnice in drugi denarni zavodi. Za obisk kmetijskih šol, ki pričenjajo jeseni novo šolsko leto, se moramo že sedaj pripravljati. Naj se spravi to vprašanje tudi na dnevni red sej pri naših občinskih odborih, okrajnih zastopih, posojilnicah itd. in naj se iz prihrankov in čistih dobičkov odloči tudi nekaj malega za podpore kmetijskim sinovom, ki želijo priti v svrhu potrebne stanovske izobrazbe v kmetijsko šolo. To bo silno ugodno vplivalo na to, da se bo povzdignilo zanimanje za kmetijsko-šolski pouk in da bodo štele naše šole več učencev. Te podpore naj bodo predvsem moralčno bodrilo in nekaki priznani prispevki za kmetijske mladeniče, ki so po svojem dosežanjem vedenju, po svoji ukaželjnosti in pridnosti zaslužili, da se jih spravi do boljše stanovske izobrazbe. R.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Kmetijski družbo za Slovenijo ali na uredništvo »Kmetovalca« se načelno odgovarja le v »Kmetovalcu«. Odgovori, ki so splošno poučni se uvrstijo med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V »Kmetovalcu« se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le početne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnih številki. *Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska se ne odgovarja v »Kmetovalcu«, ampak le pismeno, če je je pismu priloženo 1 K v znakah kot prispevek k družbenem pokojninskem zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, večših zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.*

Vprašanje 19. Naša mlekarna ima parni obrat, mleko pasteriziramo in ga potem hladimo s kompresorjem na amoniak. Namesto takega konserviranja mleka priporočajo sedaj v Nemčiji bioriziranje mleka, o katerem trdijo, da je mnogo bolje in nam tvrdka iz Nemčije ponuja v to

svrhu potrebne stroje in aparate, ki bi v eni uri biorizirali 1000 litrov mleka, za 25.000 nemških mark. Kaj mislite Vi o bioriziranju mleka kot sredstvo za njega konserviranje in ali bi nam priporočali našo mlekarno v tem zmislu preustrojiti? (M. z. v T. v Julijski Benečiji.)

Odgovor: Izraza »bioriziranje« mleka ne poznamo, ga ne najdemo v novejši nemški mlekarški literaturi, ki nam je na razpolaganje, in je bržkone izmišljena beseda dotične tvornice, ki prodaja potrebne stroje. Mleko je zmes kristaloidne vodene raztopine mlečnega sladkorja ter raznih soli, kaloidne raztopine v vodi raznih beljakovin mlečne tolščobe. Imenovane raztopine so optiško prazne, t. j. tudi z najboljšim drobnogledom se v njih ne najde sestavnih delov. Mlečna tolščoba se pa nahaja v mleku v obliki različno debelih mlečnih kroglic in te so one, ki sicer brezbarvno mleko delajo rumeno-belkasto. Mlečne kroglice so razmeroma precej debele, zato je njih površinska energija majhna ter zaradi njih lahkote silijo k vrhu, t. j. na mleku se zbira smetana. Dva sta poglavita vzroka, ki delata mleko kratek čas trpežno, in sicer izločevanje mlečne tolščobe v obliki smetane ter razkrojevanje mlečnih sestavin po raznih bakterijah (glivah), odnosno encimih. S popolnim prekuhanjem mleka moremo zamoriti vse glive in encime, kar imenujemo steriliziranje. Steriliziranje mleka bi bilo najboljši način ga ohraniti v zaprtih posodah stanovitnega, toda s tem mu vzamemo pravi okus in tudi lahko prebavnost. Če pa segrejemo mleko le do gotove vročine, ki mu še ne vzame okusa svežega mleka, ter ga potem hitro in močno shladimo, kakor Vi delate s kompresorjem na amoniak, se temu pravi pasteriziranje. Pasteriziranje mleka pomeni velik napredek v mlekarstvu, vendar ima pasterizirano mleko še vedno to napako, da se v njem mlečna tolščoba izločuje in kvišku silii. Potom posebnih naprav se pa dajo mlečne kroglice v tako tenke drobce razdrobiti, da postane njih površinska energija toliko silna, da se drže vodene raztopine in se ne more več tvoriti smetana. Tako mehaniško razdrobljevanje mlečnih kroglic v tekočini kaže prikazni in lastnosti, ki so podobne koloidalnim raztopinam. Tako razdrobljevanje mlečnih kroglic v mleku se imenuje »homogeniziranje« mleka ter je v njem tolščobne drobce mogoče zapaziti le z najboljšim ultramikroskopom, kateri tolščobni drobci se ne ganejo več s svojega mesta, zato se ne izločuje več smetana in to tudi ne s posnemalnikom (separatorjem). Če homogenizirano mleko vrhutega potem še pasteriziramo in ga hranimo v dobro zaprtih posodah, bo vsekakor veliko trpežnejše nego samo pasterizirano in hlajeno. Bioriziranje mleka bržkone ni ničesar drugega nego homogeniziranje, združeno s pasteriziranjem. Patent za homogeniziranje in pasteriziranje mleka so lansko leto kupile združene danske mlekarne za 80.000 danskih kron ter v to svrhu potrebne stroje in aparate na Danskem izdeluje tvornica v Aarhusu. Bržkone je kaka nemška strojna tvornica tudi kupila ta patent ter izdeluje stroje za pretvarjanje mleka na popisani način, ki ga imenuje bioriziranje, da se s tem imenom kolikortoliko zavaruje pred zlorabo kupljenega patenta. Če je naše domnevanje pravo, je bioriziranje mleka toliko kakor homogeniziranje, združeno s pasteriziranjem, kar je teoretično vsekako velik napredek, vendar mi ne vemo, kako se v praksi sponaša ter Vam svetujemo obrat v svoji mlekarni le tedaj za bioriziranje preustrojiti, če Vam dotična strojna tvrdka nudi primerno jamstvo za boljši uspeh, kakor ga imate pri sedanjih napravah. P.

Vprašanje 20. Imam staro leseno poslopje in hlev, ki se nahajata v tako slabem stanju, da obstoja nevarnost,

da se prejalislej podere. Ali se izplača vzeti posojilo za zgradbo novega poslopja, ali je cementno-glinasto poslopje cenejše, ali je taka stavba primerna za hlev in ali podeljuje država tudi še dandanes podpore za vzorne hleve? (M. F. v B.)

Odgovor: Kmetovalci, ki si hočejo v današnjih dragih razmerah zgraditi gospodarska poslopja, morajo v ta namen imeti dovolj kapitala, drugače naj ne prično s takimi stavbami. Najslabše je, če si hoče kak gospodar zidati svoje hleve s posojili, kajti takemu lahko prerokujemo, da se bo težko kdaj rešil teh dolgov. Denar je dandanes malo vreden, vsled tega je vedno nevarno si najemati posojila za reči, ki bodo brezdvomno v nekaj letih izgubile na denarni vrednosti. Za kmetovalca je bilo ugodno si najeti posojila pred vojno v dobrem denarju, ki jin je potem med vojno in po vojni odplačal v veliko manjvrednem denarju. Zaraditega moramo vsakemu kmetovalcu odsvetovati naj si ne nakoplje dolgov, ki jih bo pozneje težko plačeval. Cementno-glinasto poslopje je na vsak način ceneje nego ono iz opeke, ceneje od takih stavb je pa zidanje iz kamenja, kjer je to na razpolaganje. Sicer je pa cementno-glinasti hlev za živino ravnotako primeren kakor iz opeke ali kamenja. Naša država ne podeljuje podpor za zidanje vzornih hlevov.

Vprašanje 21. Imam ob vodi mlin, za katerega hočem preurediti jez, da bi dobil več vode za pogon. Nad mojim mlinom je pa drugi mlin, katerega lastnik ne pripusti te preureditve, češ, da bi voda potem poškodovala njegovo zemljišče. Pod mojim mlinom ima drugi lastnik žago, ki se ravnotako upira mojemu načrtu. Kakšne pravice imam do vode v potoku? (V. J. v Ž.)

Odgovor: Pravice, ki jih imate do vode v potoku, so razvidne iz vodnopopravnega zakona iz leta 1872. Ta zakon določuje: »Vsakemu je na javnih vodah pripuščeno navadna, brez posebnih priprav mogoča poraba vode, ki ne izključuje enako rabo drugih. Za vsako drugo rabo javnih voda, kakortudi za vsako narejanje ali prenanje za to potrebnih naprav, ki imajo vpliv na lastnost vode, na njen tek ali njeno višino ali katera utegne poškodovati bregove se mora poprej dobiti dovolitev pristojne politične oblasti (okrajnega glavarstva). Ta dovolitev je potrebna tudi pri zasebnih vodah, ako ima njih raba kak vpliv na tuje pravice ali na lastnost, tek in višino vode v javnem vodovodu.« Ne glede na dejstvo, da imajo drugi na tem potoku na in pod Vašim jezom svoje jezove, ne smete Vi svojega jezua predružačiti ne da bi bili dovoljenja od politične oblasti. V to svrhu morate vložiti na okrajno glavarstvo prošnjo ter pridejati načrt preureditve jezua, in potem šele mora okrajno glavarstvo vpeljati najprej vodnopopravno postopanje, na podlagi katerega se Vam da dovoljenje, ali pa tudi ne, če so ugovori sedanjih lastnikov jezov upravičeni.

KMETIJSKE NOVICE.

Uradni živinozdravnik v Murski Soboti. Razpisano je mesto uradnega živinozdravnika in vet. poročevalca v Murski Soboti. Natančnejše določbe so razvidne iz razpisa v Uradnem listu.

Sladkorna pesa. Seme sladkorne pese razpošilja dr. Ivan Dimnik, odvetnik v Krškem. 1 kg semena stane 57 K brez poštine.

Ljubljanski veliki semenj. Kakor že objavljeno, se vrši v Ljubljani od 13. do 24. avgusta 1921 »Ljubljanski veliki semenj«. Opozarjamo interesirane trgovske, obrt-

niške in industrijske kroge v njih lastno korist še enkrat na to prireditve, ki nudi vsakomur najlepšo priliko za najizdatnejšo reklamo. Podjetja in posamezniki, ki name ravajo porabiti to priliko, da seznanijo širši trgovski svet s svojimi proizvodi omenjenega semnja, dobe brezplačno prijavnice in sejmski red z izčrpnimi navodili in podrobnimi pogoji vsak dan v pisarni »Ljubljanskega velikega semnja« v Ljubljani, Turjaški trg 6/II. Oglasiti se je osebno ali pisмено. Ker se prijave razstavljalcev na semnju sprejemajo samo do 31. maja 1921, se pozivajo vsi zainteresirani, da dopošljejo prijavnice, izpolnjene s potrebnimi podatki, najkasneje do naznačenega roka na sejmski urad.

Razglas. V Kostanjevici na Dolenjskem se vrši pri ondotnem gozdnem oskrbništvu tečaj za gozdne in lovske čuvaje in tekom istega tudi pouk o ribarstvu, in sicer v času od 1. do 8. junija t. l. Sporazumno z Gozdarskim oddelkom deželne vlade se določa, da se tega pouka lahko udeležijo tudi ribiški čuvaji in sploh zainteresirani, ki se zanimajo za ribarstvo in ribogojstvo. Za omejeno število udeležencev je poskrbljeno za stanovanje in hrano po režijskih stroških. Poverjeništvu za kmetijstvo je naznanilo 5 udeležencem podporo po 300 K (tristo kron). Prijave kakor tudi prošnje za podporo, katerim je priložiti ljudskošolsko izpustnico, npravstveno in ubožno izpričevalo ter morebitno izpričevalo gospodarja, pri katerem je prosilec uslužben, je vložiti pri podpisnem poverjeništvu najkasneje do 21. t. m. Ta pouk ne daje nikakršne pravice do kakega naslova ali kake usposobljenosti. — Poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani.

Tečaj na podkovski šoli. Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične 1. julija 1921. Za vstop v tečaj je vložiti pri vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani do 15. junija 1921 prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko izpričevalo; 4. učno izpričevalo; 5. ubožni list; 6. npravstveno izpričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu; skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Pražki vzorčni velesemenj. Ravnateljstvo praškega vzorčnega velesemnja je s pripravami za odpošiljatev vlaka gotovo. Potovanje bo trajalo kakih šest tednov ter je njega smer določena takole: Jasy, Galac, Bukurešt po Donavi do Ruščuka, Varna, Šumenu, Plevna, Solija, Phillipopole naprej do Niša, Skoplja, Beograda, Zagreb, Ljubljana in preko Maribora nazaj v Češkoslovaško Republiko. Vlak bo opremljen z vzorci blaga, ki se ga na Balkanu najbolj pogreša, t. j. gospodarski stroji, gospodarsko orodje, lokomotive, vagone, železne izdelke vseh vrst, porcelan, steklo, stekleni izdelki, čevlji, mineralna olja, gumbi, laneni in tekstilni izdelki in podobno. Bližje informacije daje Správa pražských vzorkových veletrhů Praha I. Staroměstská radnice.

Kmetijski pouk po deželi. Poverjeništvu za kmetijstvo hoče po deželi po možnosti pospeševati kmetijski popotni pouk, in sicer ob nedeljah in drugih priličnih dnevih. Kmetijske podružnice, zadruga in drugi zainteresirani, ki želijo dobiti za svoje prireditve kmetijske predavatelje, naj se obračajo pravočasno na poverjeništvu za kmetijstvo in naj naznanijo kdaj in za kake prilike želijo dobiti predavatelja. Te prošnje je treba pravočasno predložiti, najbolje en mesec prej, da bo mogoče vse podrobno pravočasno ukreniti in prijaviti.

Gozdarsko društvo v Ljubljani naznanja, da se bo vršilo ustanovno zborovanje centralnega Šumarskega Udruženja v Zagrebu v dnevih 5., 6., 7. in 8. junija 1921. Člani društva se vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo tega važnega zborovanja. Predposvet članov iz Slovenije se bo vršil dne 4. junija ob 18. uri v prostorih Šumarskega Doma v Zagrebu.

URADNE VESTI.

Razglas.

Kmetijska družba za Slovenijo bo še nadalje sprejemala prošnje za podelitev subvencijskih bikov, merjascev in ovnov (mrkačev). Natančneje v 5. številu letošnjega »Kmetovalca«.

Vabila

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1. — 5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Sv. Jurij ob Pesnici, v nedeljo, 29. maja 1921. ob treh popoldne v šoli;

Kranjska gora, v nedeljo, 5. junija 1921. ob dvanajstih popoldne v hiši št. 23;

Globoko-Pišče-Bojsnov, v nedeljo, 6. junija 1921. ob polosmih zjutraj v šoli.

Penudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Kmetijska družba za Slovenijo odlej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglašene natančno prijavi svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

Naprodajo:

Bika, pincgavca, 19 mesecev starega, licenciranega in premiranega proda graščina Križ pri Kamniku.

Žreblec, enoletno, polnokrvno, plemensko, od matere Gidran XXVIII. očeta Gidran XXVIII. proda Anton Opara, posestnik v Medvedjem selu pri Trebnjem.

2 bika, marijadvorske pasme, po 2 leti stara, lepe, krotke živali, proda Jernej Terk, posestnik, Podigrac št. 3, p. Sv. Kungota.

Bika simodolca, dve leti starega, proda Peter Jenko, Lipica, p. Škofja Loka.

Tellico, osem mesecev brejo, dve in pol leti staro, 2 svlnji in 1 prasička, 8 tednov stare, proda F. Lešnjak, posestnik pri Dev. Mar. v Polju št. 35. pri Ljubljani.

Kobilu, čistokrvno, angleško, z vsemi svojstvi dobre plemenjače, proda ali zamenja za utrjenega konja (fijakerja) Blaž Kamenšek, posestnik na Vinegradu, p. Dobrna pri Celju.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 9. štev. „Kmetovalca“ 1. 1921.

Kmetska žrebetišča.

Vsaka stvar, ki se naj pravilno in racionalno razvija, mora dobiti trdno podlago. Konjereja ne sme obstajati samo v tem, da živali oplodimo, ampak moramo stremeti tudi po tem, da po možnosti združimo prvostne živali. Le s tako oploditvijo je pričakovati dober zarod. Kako si vzredimo prvostne živali, je vprašanje, ki je za nas izredno važno. Ker skrbi itak že država za primerne žrebce, se morajo konjerejci brigati za dobre kobile. Te pa dobimo le s pravilnim vzrejevanjem žrebet. V to je potreben v prvi vrsti dober zračni hlev s tekališčem, dalje dobra oskrba pri zadostni krmi, paši in primernem gibanju.

Naš konjerejec pa ne more sam zadostiti tem zahtevam, ker mu niso vedno za to pogoji dani. Krme ima sicer lahko dovolj in tudi primerni hlev. Tekališče, oskrba, negovanje kopit, pašniki pa mu že delajo večje preglavice. Navadno kmet nima časa, da bi se veliko ukvarjal z mlado živino. Izključeno je tudi, da bi se v vsakem slučaju lahko uredil posebno tekališče in pašnik. Pašnik pa je šele ono, kar daje žrebetu možnost za utrditev kosti in na pašniku ter tekališču se šele pravilno razvijejo udje. Naši mali posestniki pa nimajo dovolj prostora za pašnike, ker morajo vsako ped zemlje, ki jim je na razpolaganje, intenzivno obdelati.

Tem nedostatkom se pa da odpomoči na ta način, da se konjerejci združijo v društva, ki si uredijo svoja žrebetišča, v katerih se žrebeta strokovno nadzorujejo in pravilno oskrbujejo. Le na ta način je pričakovati, da dobimo iz dobrih žrebet precejšnje število primernih kobil-plemenjač, ki jih za razvoj naše konjereje neobhodno potrebujemo. Ker imajo ta žrebetišča namen vzrediti le prvostne plemenske živali, se sme vanje sprejemati le taka žrebata, ki obetajo postati res dobre plemenjače. Taka izbira pa ni lahka stvar, vsled česar mo. ejo prevzemne komisije biti sestavljene iz priznanih strokovnjakov, ki se ne smejo ozirati na konjerejce kot take, ampak samo na lastnosti žrebet.

Žrebata naj ostanejo kolikor mogoče dolgo v žrebetiščih. Nikakor pa ni dopustiti, da bi posestniki že po kratki dobi odvzeli žrebata iz tega zavoda in jih prodali, če so se mogoče že dobro razvila. To bi nikakor ne bilo v korist naši konjereji. Kako velikega pomena so kmetska žrebetišča, vidimo iz uspehov, ki jih dosega ono v Cvenu pri Ljutomeru. Da so v tem kraju tako lepi konji, se imajo kmetje gotovo v veliki meri zahvaliti svojemu žrebetišču.

Tako vzrejevanje kobil ni samo v korist kmetovalcev, ampak tudi državi sami, ki pridobi s tem prvostni konjski material. Dolžnost je torej tudi države, da v tem smislu skrbi za povzdigo konjereje, ki je važen činitelj kmetskega blagostanja. Ker je torej za vzrejevanje dobrih plemenskih kobil neobhodno potrebno, da se ustanovijo kmetska žrebetišča, konjerejci sami pa tega povsod ne zmorejo, mora država podpirati te ustanove in po možnosti tudi sama ustanavljati taka kmetska žrebetišča.

Bodoče naloge konjerejskih odsekov.

Živo zanimanje za konjerejo, ki se je po svetovni vojni iznova pokazalo, zasluži, da se nadalje poživlja in pogloblja.

Ta naloga pripade predvsem konjerejskima odsekoma.

Konjerejski odsek bodi na eni strani vez, ki naj vzdržuje stik med konjerejci in državno upravo, v kolikor se ta tiče konjereje, na drugi strani pa naj po vseh svojih močeh deluje na to, da se načela umnega vzrejevanja in smotrene konjereje kar najbolj razširijo med konjerejci in tudi dosledno izvajajo.

V ta namen pa je potrebno, da ima Konjerejski odsek točno označen delokrog, ki ureja njegovo razmerje napram državnemu upravi, ter da vrši v svojem območju vse podrobno delo.

Svoječasno je imel Konjerejski odsek Kmetijske družbe posebno pogodbo s tedanjim min. za kmetijstvo, sklenjeno l. 1880., ki mu je zagotovila soodločevanje:

1. v razdelitvi dežele v pasemska (plemenska) okoliša;
2. pri ustanavljanju plemenilnih postaj, nakupu, oddelitvi in izločitvi žrebcev, njih oddaji v zasebno oskrbo ter določevanju skočnine in morebitne pristojbine za žrebata;
3. pri izbiri žrebcev za posamezne postaje;
4. sodelovanje pri premovanjih in
5. soodločevanje v zakonodaji, v kolikor se ta tiče konjereje.

Ta pogodba, ki je z razsulom bivše države prenehala, kaže, da se je delo takratnih konjerejskih odsekov upoštevalo ter je le želeli, da se na sličen način zagotovi konjerejskima odsekoma tudi v bodoče soodločevanje v zadevah, ki se tičejo konjereje. Konjerejski odsek bodi tudi odslej posvetovalni organ državne uprave, ki ji tolmači želje konjerejcev in pomočnik v izvrševanju zakonitih določb na ta način, da pospešuje njih pravilno izpolnjevanje s strani konjerejcev.

Poleg konjerejskih odsekov, obstoji še konjerejski sosvet kot oficijelna posvetovalni organ drž. uprave, ki imej pravico do soodločevanja v zadevah, ki se tičejo vse Slovenije. Konjerejska odseka pa naj obdržita nekdanje pravice vsak za svoje območje.

Po svojih pravilih ima odsek „skrbeti za to, da se po vseh plemenilnih okoliših v deželi izvršuje plemenjenje strogo po načrtu“. V ta namen naj bi, ne odsek kot tak, temveč predvsem posamezni člani, skrbeti za to, da se osnujejo — kakor sicer že sklenjeno — krajevna konjerejska društva, ki naj bi predvsem vodila matične knjige za svoj okoliš. V območju konjerejskega odseka dve taki krajevni organizaciji že obstojata ter uspešno delujeta.

Vrednost matičnih knjig se bo pokazala v kratkem, čim se prično voditi. Kakor so v govedoreji na podlagi rednega in točnega vpisovanja mlečne mno-

žine in plemenjenja potomcev najboljših mlekaric zvišali množino mleka, tako bi bilo tudi v konjereji edino s pomočjo matičnih knjig mogoče ugotoviti podredno zmožnost posameznih plemenskih živali glede vnanje oblike, sposobnosti ter morebitnih napak. Da bi brez vsakega dvoma že samo dejstvo, da ima posamezna žival na podlagi izpiskov iz matične knjige dokazano pokoljenje, v najkrajšem času tudi dvignila ceno takih živali, je samoobsebi unevno.

Poleg drugih naprav bi bili nadalje za vzrejo žrebet neprecenljive vrednosti pašniki ali vsaj tekališča za žrebete in žrebetne kobile, ki bi jih krajevne organizacije gotovo lažje uredile in vzdrževale kakor pa posameznik. Zelo hvaležna dolžnost teh krajevnih društev bi bila tudi ta, da skrbijo za to, da se ne uporablja zakotnih, nelicencovanih žrebcev za pleme.

Na premovanjih, pri katerih bosta odseka vsekakor še nadalje sodelovala, bo imel odsek priliko po svojih zastopnikih zasledovati uspehe tega dela in presojati delovanje krajevnih društev.

So to sicer zadeve, ki so bile že svoj čas sklenjene, toda potrebno je, da se tudi izvrši. Pristojne oblasti bodo, upoštevajoč uspehe tega dela, gotovo tudi v bodoče priznale konjerejskim odsekom v polni meri pravice do sodelovanja in soodločevanja v zadevah, ki se tičejo konjereje. Zdr. L. T.

Otvoritvena konjska dirka v Ljutomeru.

1. maja se je vršila v Ljutomeru otvoritvena konjska dirka.

Kakor vedno, je bil to tudi tokrat ljudski praznik. Žal, je deževno vreme kvarilo prirediteljev. Vkljub težkemu tiru so pa tekmovalci dosegli precej dobre čase.

Na dirko je prispel tudi minister poljoprivrede, g. Pucelj, ki je z velikim zanimanjem zasledoval posamezne tekme in si je koncem ogledal vse konje. Konjski material v Ljutomeru je izboren in se lahko opazja, kaj zamore doseči smotreno izvrševana konjereja. Vidi se, da ljudje vedo, kaj hočejo; ni opaziti nobene negotovosti. Konjerejci so si določili smer, ki jo vztrajno zasledujejo, kar je tudi edino pravilno!

Konji so bili izvrstno pripravljani za dirkanje, vozniki — sami kmetje — so pokazali, da znajo voziti, da bi se jim ne bilo treba bati najtežje konkurence. Posebno bi omenil vožnjo v zadnji dirki, kjer sta tekmovalca za I. darilo krasno vozila in je bila tekma od početka pa do zadnjega trenutka skrajno zanimiva.

Uspehi so bili sledeči:

1. Prvenska enovprežna dirka.

Daljava 2100 m — 4 tekmovalci:

3 letni žrebec „Zajc“ g. Mat. Domanjkota iz Sv. Jurja ob Ščavnici, voznik Filipič Mihalj 2:17;

3 letni žrebec „Mesud“ kapetana Strgarja, Veržej 2:18;

3. letna žrebica „Vesna“ g. Krapje 2:24;

2 letni žrebec „Boris“ II. g. A. Slaviča, Banovci, 2:49.

2. Glavna enovprežna dirka.

Daljava 2100 m — 10 tekmovalcev.

Dirkalo se je v dveh oddelkih. Dež je med vožnjo drugega oddelka oviral in bi bili morebiti rezultati drugačni, ako bi bila oba oddelka tekmovala pod enakimi pogoji.

4 letni žrebec „Zlatar“ g. I. Vavpotiča, Lokavci, voznik Vavpotič 1:58;

5 letna kobila „Pina“ g. Filipiča, Stara nova ves 2:00;

4 letni žrebec „Danko“ g. M. Slaviča, Ključarovci 2:01;

6 letna kobila „Preda“ g. Filipiča 2:3;

7 letna kobila „Valsa“ g. Vavpotiča, Lokavci 2:3;

6 letna kobila „Nigra“ g. A. Slaviča, Grabe 2:5;

5 letna kobila „Salva“ g. Heriča, Boroci 2:8;

6 letna kobila „Pavlina“ g. A. Slaviča 2:16;

6 letna kobila „Varna“ g. Zajdele, Borkovci 2:18;

5 letna kobila „Slava“ g. Žnidariča, Grabe 2:24.

Prvi je dobil poleg denarnega darila še častno darilo poverjenišva za kmetijstvo.

3. Prvenska dvovprežna dirka.

Daljava 2100 m — tekmovalci:

3 letni žrebec „Zajc“ in 3 letni žrebec „Mesud“ 2:39 voznik Filipič Mihalj;

3 letna kobila „Lina II.“ g. Jurše, Branoslavci in

3 letna „Olga“ g. Žnidaršiča, Grabe 3:16;

3 letni žrebec „Sokol“ g. Jureša, Boreci in

3 letni žrebec „Boris“ g. A. Slaviča, Banovci 3:16;

3 letna kobila „Ovina“ in 3 letna kobila „Mirka“ g. Razlaga, Sitarovci 3:35.

4. Glavna dvovprežna dirka.

Daljava 2800 m — 5 tekmovalcev;

„Nigra“ in „Danko“ 2:23 voznik Slavič Marko;

„Pina“ in „Preda“ 2:24;

8 letna kobila „Fareda“ g. Bunderla, Veržej in „Valsa“ 2:35;

„Zlatar“ in „Valsa“ 2:35;

„Varna“ in „Pavlina“ 2:41.

Prvi je dobil poleg denarnega darila še častno darilo poverjenišva za kmetijstvo.

Pri pregledu konj je najbolj ugajal 4 letni žrebec „Danko“ po Feniksu od Princessin Charming amerik. dirkača in pa 3 letna kobilca „Mirka“ po angl. polnokrvn. Afrikanus od Inidation Furioso angl. polkvrna.

Podpolkovnik Ravnihar.

KONJEREJSKE VESTI.

Konjski semenj v Ljutomeru. Tržka občina Ljutomer naznanja, da se vrši v Ljutomeru 17. maja 1921. veliki konjski semenj. Uspeh tega semnja je velikega pomena za našo konjerejo. Konjerejci, skrbite torej za velik prigon naših lepih konj! Pričakuje se velike udeležbe kupcev iz tu- in inozemstva. — Tržka občina Ljutomer.

Udeležba naših konj dirkačev na inozemskih dirkah. Poverjenišvo za kmetijstvo je izposlovalo dovoljenje za udeležbo naših konj dirkačev na inozemskih dirkah. V svoji tozadevni vlogi na ministrstvo za kmetijstvo je opozorilo to poverjenišvo na lep razvoj reje konj dirkačev v raznih krajih Slovenije, ter na čvrsto delovanje dirkalnih društev, ki hočejo pokazati zmožnosti naših konj tudi na velikih mednarodnih dirkah. Na to vlogo je sporočilo ministrstvo za kmetijstvo, da se dovoljuje udeležba konj dirkačev na inozemskih dirkah pod naslednjimi pogoji: Za konje, ki bodo dirkali na tu- ali na inozemskih dirkah, se dovoljuje na železnici polovična prevoznina. Lastnik, ki reflektira na to znižano prevoznino, mora na železnični postaji pokazati potrđilo, da je svojega konja

prijavil k dirkanju. Ta potrdila izdajati ima pravico ministristvo za kmetijstvo ali pa društvo, ki priredi dirko. Lastnik konja plača prevoznino do kraja, kjer to dirka; s potrdilom o plačani prevoznini in s potrdilom, da se je dirke udeležil, pa dobi pravico do brezplačnega povratka. Za konje dirkače se dovoljuje carine prost prestop državne meje, ako ima lastnik konja potrebno potrdilo od državno priznanega dirkalnega društva. Preden se izda tako potrdilo, se mora lastnik konja zavezati, da se bo konj po končani dirki vrnil v državo. Za izvršitev te dooče je odgovorna uprava, ki je izdala potrdilo.

Poziv konjerejcem! Konjerejski odsek šte. 2. Kmetijske družbe za Slovenijo (Ivanjkovci) je sklenil na svojem rednem občnem zboru v Mariboru, dne 21. marca t. l., da mora pri letošnjem ogledovanju in obdarovanju konj vsak konjerejec, ki ni član odseka, pri vstopu na premovanje vplačati dvojno članarino. Pozivajo se torej vsi konjerejci, kateri še niso člani te vele ažne organizacije, naj prijavijo svoj pristop, ter vpošljejo članarino 5 K za to leto. Pripomni se, da se sprejem članov zaključil 15. junijem t. l.

Izprememba na plemenilnih postajah. Plemenilni postaji v Štocijanu se je dodelil namesto žrebca šte. 80 Afrikanus — polkrvni arabec šte. 60 Gidran, plemenilni postaji v Brežicah pa arabski polkrvni žrebec šte. 16 Dahoman namesto žrebca 314 Matschakerja. Na plemenilni postaji v Murski Soboti se je izključil žrebec šte. 434 Dahoman. G. Jereb v Praprotni polici, okraj Kranjski, je prevzel v zasebno oskrbo noričana šte. 429 Artus-Truma. Noričan šte. 68 Krn se je oddal v zasebno oskrbo v Žiče-Konjice. Naknadno sta se licencirala noričan Albin-Wied v Komendki Dobravi-Kamnik in belgijec Vulkan de Brackel v Zgornji Ročici — okraj Mariborski. Opusti se plemenilna postaja z licenciranim žrebcom v Pleteljah, okraj Ptujski, ker je lastnik žrebca prodal. — Poveljstvo žrebčarne.

URADNE VESTI KONJEREJSKEGA ODSEKA.

Z a p i s n i k

o odborovi seji Konj. odseka 2, sklicani z vabilom z dne 23. 2. 1921. v restavracijo »Union« v Mariboru.

Spored: 1. Dopisi in tekoče zadeve; 2. računsko poročilo za 1920; 3. predlogi za občni zbor; 4. slučajnosti.

Navzoči: Predsednik Konjerejskega odseka g. L. Petovar, zastopnik vlade g. Černe, zastopnik žrebčarne g. pdplk. Ravnihar, zast. Konj. odseka i. g. živinozdravnik Tepina ter odborniki: Hinterlechner, Preglej, Kolarič, Joško Rajh, Kreft, Zemljič.

Predsednik L. Petovar je pozdravil navzoče, konstatiral sklepčnost ter prešel k dnevnemu redu.

Ad 1. Da na razpolago vsem navzočim zadnji zapisnik odborove seje, da ga prečitajo ter ev. pridržke naznanijo.

2. Prečital statut konjerejskega sosveta, kakor ga je odobrila deželna vlada — se je vzelo na znanje.

3. Prečital dopis Kmet. družbe, zadeva izdaja »Konjerejca«. Stroški se cenijo od K 9,22 do K 12,— za številko.

—Razvila se je živahna debata — med drugim se je povdarjalo, da družba ne more izločiti »Konjerejca« naročnikom glasila Km. dr. i. dr.

H koncu je prosil predsednik za pooblastilo, da to vprašanje v zvezi s Konj. odsekom zasleduje ter se stvar pri prihodnji seji zopet spravi na dnevni red.

4. Dopis žrebčarne: statistika — se je pojasnilo, da je izšla v »Konjerejcu« — se je vzelo na znanje.

5. Na znanje se je vzela dopis dež. vlade, da je dovolila prekmurskim žrebcom zvišano skočnino K 70,— ter 10 kg zrnja v naravi.

6. Fr. Šolar, Zlatoliči — prošnja za še 1 žrebca — g. plk. Ravnihar je pojasnil, da je dobil k Ditrichu še Prizrena.

7. Martin Ceh, Podvinci, za 1 težk. drž. žrebca. Sklep: dobi po plemenilni dobi še 1 žrebca. V Ptujju stoji en težak žr., tega se da Lipitu takoj v oskrbo.

8. Konj. zadr. Konjice za 3 žrebce v Žičah. (Tam sta Silni in Barnum — vsač 70—80 kobil.) Plk. Ravnihar je pojasnil, da ima nizkega močnega žrebca, ki bi bil za Konjice primeren. Sklep: se odda knez. oskrb. v Žičah.

9. Dopis dež. vlade, pov. za kmet., da se morajo v privatno last prešli žrebci v Prekmurju držati skozi vse plemenilne dobe ter pri ev. prodaji ponuditi v odkup naši državi — se je vzelo na znanje.

10. Fr. Pernat, zvišanje skočnine na K 200,—. Ostane za letos pri K 50,—, za drugo leto pa dobe itak subvencije K 3000,—.

Ad II.

Predsednik je poročal o denarnem gibanju v preteklem letu, ki izkaže v blagajni prebitok K 10.654,60 in se je prenesel na nov račun.

Poročilo se je vzelo na znanje. Izvolila sta se dva preglednika računov, in sicer: Gg. Kolarič ter Kreft. Le ta sta po pregledu poročala, da se vse najlepše vjema, ter sta predlagala absolutorij. Sprejeto.

Ad 3. Predsednik je povdarjal, da je za prihodnjo dobo treba organizacijo poglobiti. V to svrhu naj se snujejo povesod, kjer so za to okolnosti dane, krajevna društva, ki se pa naj ne omejujejo na sodnijske zaokrožene kraje, temveč naj vedno odgovarjajo krajevnim potrebam. Zato pa je treba izpremembe pravil. § 3. ki se je dosedaj glasil:

Vsak član Slov. km. družbe iz Sp. Štaj. pokrajine, če je lastnik konjev, je član odsekov, se razširi v dodatek:

»V vsaki občini ali širšem gospodarsko skupaj spadajočem okolišju se lahko združijo člani odseka v pododsek.

Ta pododsek voli iz svoje sredine odbor, obstoječ iz predsednika in 4 članov ter sme v svoje svrhe določiti naklade na udnino odseka, katero uporabljajo v svoje svrhe.

Delovanje pododsekov se ima ravnati v zmislu odsekovih pravil in velja glede sklepčnosti pri zborovanjih določba, da mora biti pri občnih zborih najmanj ena petina članov navzoča, pri odborovih sejah pa zraven načelnika še 2 odbornika.

Glavni namen pododsekov pa je vpeljava plemenskih knjig.«

Na opazke g. Pregleja, da so konjerejci iz Šmarskega okraja prosili za sprejem v konjiško konjerejsko zadruho, je pripomnil g. predsednik, da velja to le za kraje, kjer ni zadrug.

G. plk. Ravnihar je pripomnil, da se naj za vsa ta društva izdajo enotna pravila ter dajo navodila glede plemenskih knjig.

Predsednik je predlagal odboru sklep, da ga pooblasti, da pravila modernizira ter da velja gorenja izprememba kot provizorij. Sprejeto.

Nadalje je predlagal predsednik, da se sprejme za letos sledeča razdelitev premiranja:

Premira naj se kakor lani, v 5 skupinah in 4 turah.

Premovanje naj se vrši:

I. tura: 11. julija Brežice, 12. julija Št. Vid, 13. julija Konjice.

II. tura: 18. julija Sv. Lenart, 19. julija Maribor, 20. julija Polskava, 21. julija Ptuj in 22. jul. Ormož.

III. tura: 25. jul. Žalec, 26. jul. Slc. Gradec.

IV. tura: 2. avgusta Lendava, 3. avgusta M. Sobota, 4. avgusta Gor. Radgona ali Radinci, 5. avgusta Ljutomer.

Po debati se določi za Apače in Gor. Radgono premiranje v Radincih, ostalo se je sprejelo.

Podpolk. Ravnihar je poročal, da spada del premiranja v čas, ko bo premiranje na Gorenjskem, kjer se to vrši od 11. junija do 13. junija, ter 24. julija do 31. julija, kar pa po predsednikovem mnenju ni noben zadržek.

Predsednik je nadalje predlagal, da se pri vladi izposluje razdelitev dotacije po ključu zaskočeni kobil, to je Kranjsko s 4148 napram Štajerski s 8619, to je 1:2.

Nadalje je predlagal, da se zneski, ki se stekajo za Konj. odsek od vsake zaskočene kobile na plem. postaji, ne porabijo za premiranje, temveč za časopis in druge tek. stvari.

Predlogi so se sprejeli.

Živzdr. Tepina je predlagal, da se premira vsem članom odseka prignan material brez vseh obveznosti, nečlani pa da plačajo pred premovanjem dvakratno članarino.

Sklep: Ta predlog se naj spravi pred občni zbor.

Podpolk. Ravnihar je prosil, da se za plačilo članarine daje okrežnim vodjem na razpolago položnice p. h. Sprejeto.

Sklenilo se je nadalje, da se morajo tudi v nadalje pri premovanju predložiti potni listi, ker zakon tako zahteva.

Sklenilo se je, da se dajo kovačem diplome, ter se zaprosi podkovsko šolo za navodila.

Glede ustanovitve lastne podkovske šole prevlada mnenje, da je to nemogoče, pač pa se naj kreira 10 prostih mest za revne kovače, ki se naj porazdele na ves teritorij.

Nadalje se je sklenilo na poročilo predsednika, predlagati občnemu zboru, da sklene zahteve pri osrednji vladi, da se zenačijo nove carinske postavke glede izvoza konj v razmerju 1:3 (Glej Ur. list 26/III.—)

Po debati se je sklenilo predlagati ustanovitev kobilarne za Slovenijo, začasno pa ustanovitev žrebetišča za vzgojo toplokrvnih žrebcev.

V Mariboru se ustanovi plemenilna postaja v vojašnici z 2 toplima in 1 mrzlokrvnim žrebcom, ter se prestavi Polskava v Maribor.

Prošnja za podporo iz sklada razred. loterije se je že odposlala.

Št. Jur — prošnja za mrzlokrvnega žrebca — na predlog g. Krefta se naj postavi srednjo težki žrebec, kakor je to bilo za časa prejšnje vlade. Pđplk. R.: Boban v St. Jur, Lovro iz Šitare vasi v St. Jur, Dahoman 16 v Brežice.

Konj. odsek da naročilo postajevodjem, da spuščajo le istoplemenske.

Prošnja iz Leskovca za žrebca se je odložila na jesen.

Prošnja iz Bučečovec: ostane pri starem.

Na interpelacijo g. Kolariča se je sklenilo za v naprej povrnitev stroškov odbornikom k sejam, in sicer:

II. razred železnice ter kjer te ni, kilometrina K 3.—

Izplača se, kakor hitro vlada nakaže prispevek.

Na interpelacijo Krefta glede nelicenciranih žrebcev se je sklenilo stvar zasledovati, slučaje naznaniti ter predlagati v kazem, dokler pa ni zakona, se ne more ničesar drugega ukreniti.

Podplk. Ravnihar je pojasnil v zadevi žrebčarne Cven, da se ista pred novim proračunom ne prevzame, najenostavneje pa je, da se vloži prošnja na ministrtvo, da se tako dolgo, dokler ni kobilarne, podpira žrebetišče, računati pa je kvečjemu z zneskom K 10.000.—.

Predsednik je poročal o svojem obisku v Kladrupih na Češkem ter priporočal vsem odbornikom obisk, v slučaju, da kateri poseti Češko.

Kovačem se za podkovanje priporoča Straniški premog. G. plk. R. je prosil, da če kdo kaj o postajah ve, to pove, ker je vojaštvo nezanesljivo, nakar je g. predsednik, ker ni bilo drugih predlogov, sejo zaključil.

Lovro Petovar
predsednik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 K na leto.
Posamezna številka stane krono.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/12 strani 100 K, na 1/24 strani 50 K. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 80 vin. najmanj pa skupaj 12 K.

Urejuje inž. Rađo Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslédnikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. Ljubljana, 15. maja. 1921. Letnik XXXVIII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 80 vinarjev, žetnarju ali znamkah najmanj pa skupaj K 12—sicer se naznanila ne objavijo.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Mlinske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pisмено garancijo. Leskovec Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 80

Najboljše apno in portland cement dobavlja najceneje na vse postaje od G. Radgone do Ljutomera, v D. Lendavo, pa tudi na vse druge postaje. Tvrđka V. Bratina Križevci pri Ljutomeru.

Prporočata se tvrdka Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nastp 7. Edina tovarniška zaloga najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za živalne stroje in kolesa, potrebšćine za gospodinjstvo, krojačce, čevljarje in sedlarje. 104

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Lenza nasl. v Ljubljani na Ma rtišovi (Ahačjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišća, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s prídóim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojašnjenja pri imenovani tvrdki. Cene, ki jih plačujem nabiralcem, so letos izredno visoke. 154

Pšenično moko, koruzo, oves in otrobe se dobi vedno po najnižji ceni v trgovini J. M. Kranjc (proj Bučar) Vrhnika

Stedilnice za vzdlat veliko izbiro in najceneje, kakor tudi slamoreznice, mlatilnice, gepeljne, štítilnice za žito, trombe za gnojilico in pocinjene vrtno mrežo, karbolinaj kakor tudi najfinejši portland-cement se dobi pri tvrdki A. KAŠMAN v S. Sofji Loki. 170

Mlekarško opravó kupim, in sicer v prvi vrsti stoječ parni kotel v 4 PH in kotel za sirjenje za 300 l. Gabrijel Vutti, mlekar Jesenice. 171

Rosilni stroj, železen plug in stroj za grabiti se tikoj proda. Pismene ponudbe na upravništvo pod »Rosilni stroj«. 172

Rosilni stroj, mlatilni stroj, slamoreznilni stroj, gepelj, obračevalca za seno z bobnom in trideset bektó móřta proda grabčias Lindendorf, pošta Gornja Sv. Kungota. 173

Junčka, 14 mesecev starega za učenje za vožnjo proda Franc Kuarver, Dolnice 1. p. Št. Vid nad Ljubljano. 190

Pozor konjerejci! Prodam zaradi pomanjkanja prostorov dve lepi kobilli, popolnoma enaki. I. 7letna sed. J zaskočena po »Loustic-u št. 420 Ig«. II. 2 leti 4 mesece, hči od I., oče Furioso št. 520 Ig. Kobilli sta zanesljivi in za vsako vožnjo porabni. Karol Polajnar, posestnik in kavarnar v Ljubljani. Kavarna Prešeren. 191

Kobiló čakasto z žrebetom (kobiló), zelo dobro in 1 kravo no teletu, 5 let staro, zelo dobro mlekarice, proda Alojzij Papler vulgo Bot, Bohinjska Bela št. 5. 192

Mlekarja z družino, ki zna dobro molsti in napraviti maslo sprejme Oskrbništvo Rakovnik, pošta Št. Rupert, Dolensko. 193

Ženitna ponudba Mlad velepodjetnik, kršćansko vzgojen, od strogih starišev, se želi seznaniti z gospodíno s kako višjo šólo, ki se razume z g. spodarstvom in zna dobro kuhati. Resne ponudbe s šólo, ki se vrne, pod šifro »Velepodjetnik 16« na upravo lista. 194

Slovenska stenografíčna čítanka, sestavil priredil profesor Adolf Robida, je izšla v prav liči in krásni avtografiji prof. Osane v Jugoslovanski knjigarni in se prodaja po K 32—. Cena je za današnje draginjo z ozirom na krásen papir in prvovrstno tehnično-litografsko izdelavo prav nizka. Stenografíčna čítanka je bila že dolgo živa potreba vseh, ki so se učili stenografije. Njena vsebina je vsestranska, poleg liríčnih in epških pesmi ima tudi leposlovne pisatelje prenesene v stenogram. Zastopani so: Cankar, Finžgar, Zupanić, Sardenko, Askerc, Gregorčič, Prešeren, Jenko itd. Potemtakem je čítanka prava antologija slov. pesništva. Pa tudi znanstvene razprave in narodopisne rćitice so naše prostora v čítanki. Knjiga se oprta tudi na našo novo domovino in na srbsko zgodovino in prinaša na prvih desetih straneh stenograma samo domorodne in domoznanstvene sestavke. Prav dober in informativen je članek o razvoju in zgodovini slovenske stenografije, ki bo služil vsem, ki se zanimajo za tescnopisje. Trgovske šóle imajo zadnje polo knjige na razpolo

got kot strokovno šívto: kreditna pisma, kupno no-godbo, pobotnico, odstopno písmo itd. Prof. Robida se drži v stenogramu strogo šetrite (nóve) iz-daje Novakove stenografije, ki mu je tudi knjigo kot dovršitelju slovenske stenografije posvetil. Knjiga je sestavljena tako, da jo rabijo lahko srednje, trgovske in meščanske šóle. Ob koncu korespondenčnega písmo bo knjiga izbornó s'ušćita za poglobitev in dovršitev učne snovi, ob prišćetvu debate pa kot ponovilo. Knjiga in misel Steno-grafske čítanke je pri Slovencih prvi toza-d evni pokuš in se bo gotovo prav dobro obna-sita tudi v praktični uporabi. 195

Ješprenj in ječmenovo moko oddaja, dokler kaj zaloge á 600 K 100 kg. Manj kakor eno vrešo, ki tehta 80 kg se ne oddaja. Fran Pogašnik, Ljubljana, Dunajska cesta 36. 196

Rafije, tresne škarje, vrtno in poljsko orodje nudi po nizki ceni A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 197

Storje za strope, žico, žilćnike, morsko travo, žilćne vloške za postelje nudi po ugodnih cenah A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 198

Rose »Molnovke« od 55 do 80 cm dolge nudi po K 20—, 22— in 24— komad železnina A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 199

Šušilnico za hmelj 4metersko, dobro ohranjeno, samo 4 leta rabljeno ima naprodaj Franc Erjavec, Vižmarje 11, p. Št. Vid nad Ljubljano. 200

Proda se 6 kvadratnih metrov dobro ohranjene ga poda s stenami in 6000 ko nadov stare strešne općke. Cena po dogovoru. Miroslav Medved, Dolisko, p. Dol pri L. ubljani. 201

Konja, teškega, 6 let starega, dobrega za vožnjo proda Marija Sitar, Pržan 4. p. Št. Vid nad Ljubljano. Cena po dogovoru 195

Okopalnice in osipalnice za koruzó ima v Zalogi K. & R. Ježek, Maribor, Aleksandrova 51. 203

Rosilne stroje, obračevalce sena, grablje, vse lastni prvovrstni izdelki, ima na skladi K. & R. Ježek, Mar bor, Aleksandrova 51. 204

Mlatilnice, ročne in vitelae, vitle, parne mlatilnice, tñilnice, parne lokomobile, žitne čítalnice ima na skladi K. & R. Ježek, Mar bor, Aleksandrova 51. 205

Predno kupite kmetijski stroj, se obrnite na tvrdko K. & R. Ježek, Maribor, Aleksandrova 51. Bogača za vsakovrstnih kmetijskih strojev. 206

Kdo preda knjigo, Potep od Sienkiewicza, vse 3 dele vezano ali broširano, potem „Z ognjem in mečem“ I. del s slikami (prva izdaja v veliki osmerki) in I. in II. del „Dom in Sveta“. Ponudbe s ceno na Ivan Polenek, Cromelj. 207

Mal dinamo stroj z akumulatorji, ena slamoreznica, en bencinmotor z žago, na vozu montiran, pumpa (Flügel-pumpe) za pretakanje pripravna, se proda po ugodni ceni. 93 kg nizke žižice mreže po 5 kron kg. Vse se lahko ogleda pri kijačavničarju I. Megliču Ljubljana, Pru e 6. 175

Smodnik, dinamit, dinamom vžigalno vrvi, vžigalne kاپice, jeklo za svedre, orodje za kamenolome, **železne blagajne**, poljedelske stroje in vsa železnino; dobite pri domači tvrdki Fr. Stupica, v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1. (Marije Terez je). 176

Najboljše apno dobavlja Avgust Ruckl, posestnik apnenic, Hrastnik. 177

Zamaškov za suho cepljenje trsov, gumijevi traki, rafija ter vse vrste vrtnih in poljskih semenov, razpošilja po nizkih cenah tvrdka Alojzij Schuschel, Brežice ob Savi. 178

Vagon vinskega kolja in 1 vagon hmeljovk je na prodaj. Vpraša se pri gospej H. Hermann v Laškem. 179

Eno prasico in deset prasičkov štiri tednov stari odda Avgust Ruckl, Hrastnik. 181

Tri najlepša posestva. Blizu Maribora 42 do 26 orolov njiiv, travnikov, gozd, sadonosnik, vinograd, več premičnine, stroji, žižice, vina itd. izvrstno poslopje, lep ukraj, rodovitna zemlja, dobri sadonosniki vse v dobrem stanju, se takoj s premičnino in živico proda. Kupci naj se takoj pisмено s prilogo poštno znamke za odgovor pod naslov: I. Dornovina postrestante glavna pošta Maribor oglašijo. 184

Protokolirana tvrdka

Ivan Hajný,

Maribor nasproti glavnemu kolodvoru

razpolaga vedno z bogato zalogo vsakovrstnih poljedelskih strojev orodja.

Posebno priporoča: vitle, različne mlatilne stroje, žitne čistilne mline, žitne odbiralnike ali trijerje, slamoreznice, sadne in grozdne mline, stiskalnice, koruzne robkarje, gnojnične črpalke, univerzalne pluge, plečke za koruzo okopavat in osipavat, dvoredne koruzne sejalne stroje, žitne sejalne stroje, kosilne stroje, travniške grablje, centrifuge ali mlečne posnemalnice, tehtnice, pocinkane brzoparilnike v velikosti 50—60 l, pocinjene kotle za vžidat, bencinove motorje, parne stroje, oskrbim slamorezne nože, kakor tudi drugo popravilo strojev ter posameznih delov itd. Postrežba točna in solidna. Priporočam, da si vsak posestnik pred rabo oskrbi poljedelske stroje, da jih pravočno sprejme. (11)

Zastopnik

Ivan Komatič,
Ljubljana, Gradišče 11.

Ukaz

ni ampak potreba, da predno kupite konfekcijo, čevlje, klobuke, perilo, manufakturno, in galanterijsko blago, da pišete, po ilustrovani cenik s 1000 slikami veletrgovini (30)

R. Stermechl,
Celje št. 306,

katera prodaja vse blago po čudovito nizkih cenah.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti 3% obrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po 4 1/2%

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posla in delavce.

Hranilnica je sirotinskovarna in je nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

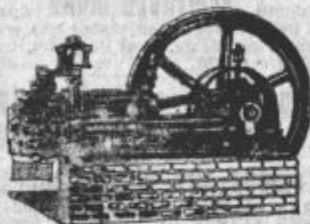
5 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen v pospeševanje obdekoristnih naprav in podjetij na Kranjskem. (1)

Za te svrhe se je doslej darovalo 8,698.000 kron. Pismena pošiljstva je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica šte. 9.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev (5)

iz najslavitejših tovarn. Zastopstvo za parne kotle znanih tovarn, Wolske.

Važno za mlekarstvo! Prva srbska tovarna sirilnega praška in sirilne tekočine

GJOKA DIMITRIJEVIĆ NIŠ (34)

ima v zalogi sirilni prašek in sirilne tekočine, cenejše in močnejše kakor tuji izvodi.

Zastopstvo za Slovenijo Dimitrijević & Dobovišek

Ljubljana, Blewse'sova c. 20.

Iv. Jax in sin Dunajska cesta št. 15, Ljubljana.

šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. (17)

Vesenje donuje brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“

Ceniki nastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:

Dürkopp, Scytia, Waffelrad

Primešaj krmi Mastini!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.595, ki mi ga je mestni magistrat ljublj. izporečil dne 28. julija 1899., št. 25.255, smejo dietično sredstvo Mastin, redilni prašek za prasice in za vsako živino, lekarnarji, trgovci, drogiisti in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. avgusta 1900., mag. opr. št. 23.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina K 50 poštnine prosto na dom. (3)

Mazilo zoper garje (naftomazilo) uniči pri ljudeh zajet, ošaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaj. Pri živini uniči garje. 1 lonček po pošti K 15.—

Lekarna Trnkóczy Ljubljana, Slovenija. Zraven rotovža.

Onim, ki ljubijo napredek! Stoterokrat poplačan trud!

Opozarjan.o kmetovalce na zelo dobro in lahko vporabljivo

galično pasto „Bosna“,

ki je najbolj pripravno in po strokovnih izkušnjah najučinkovitejše sredstvo zoper peronosporo in druge rastlinske bolezni. Vporablja se lahko tudi mesto galice za škropljenje krompirja. Dobi se v čebrih po 25, 50 in 100 kg pri **Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.**

Mlečne Posnemalnice Hidravlične stiskalnice Sadni Mlini Stroje za sejanje Mlini za čiščenje Stroj za ročkanje koruze Stiskalnice za sadje GRablje za seno STroj za napravo rezance Hidravli. stiskalnice za olje Plugi Stiskalnice za bale Mlatilne stroje

kakor tudi vse druge kmetijske stroje in orodje izdeluje in pošilja v znano najboljši kakovosti in izdelavi

PH. MAYFARTH & Co. WIEB II.,

Taborstrasse 71.

Tovarnica kmetijskih strojev

Katalog 1624 gratis in franko. — Zastopniki se sprejmejo.

Za praznike in bližnjo spomlad

priporočamo svojo veliko zalogo različnega angleškega in češkega sukna, volnenega blaga za moške in ženske obleke, različno perilno blago, kakor platno, šifone, cefirje, tiskanino v najnovejših vzorcih in bogati izbiri, dalje različne volnene in šivane odeje za postelje, svilene, volnene in bombažaste robe za na glavo i. t. d. Opozarjamo tudi na raznovrstne ostanke po zelo znižanih cenah.

A. & E. Skaberne

vletrgovina z manufakturnim blagom Ljubljana, Mestni trg 10.

DRUŽBENE VESTI.

* Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Ajda, siva semenska, lepo čiščeno graščinsko blago po 8 kron *kg*, brez vreč.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd. je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 1 *kg* za 120 kron, pol *kg* za 70 kron, četrt *kg* za 40 kron, osminko *kg* za 25 kron, 50 gramov za 15 kron.

Antiklor (gl. salojidin).

Apneni dušik po K 400.— sto *kg*.

Bosnapasta po K 12.— za *kg* v čebrih po 50 in 100 *kg*; pri večjem odjemu primeren popust. Čebri se ne računijo posebej. Najboljši strokovnjaki priporočajo nakup tega najučinkovitejšega in lahko vporabljivega sredstva proti peronospori ali paležu na trti. (Gl. inserat).

Brusni kamni so družbi pravkar došli iz Civitate al Piano (Bergamo). So to prave naravne bergamaške osle, ki jih sedaj že pet let ni bilo mogoče iz Italije dobiti. Cene so sledeče:

23/24 <i>cm</i> gladkolisaste	150/151 komad po 20 K
25/26 » izredne kakovosti	152/153 » » 22 »
28/29 » » » »	154 » » 24 »

Poleg tega oddaja družba domače umetne brusne kamne po 8 K komad.

Drevesne škropilnice na prevoz, razne kakovosti na izbero po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duhi, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grankobi itd. stane 120 kron *kg*, poštnina in ovoj posebej.

Esparzeta, španska detelja, neluščena po 24 kron *kg*.

Galica, najfinejše vrste »Saxonia«, in »Olomont« jamčeno 98/99% po 24 K za 1 *kg*.

Inkarnat, ali rdeča detelja po 10 kron *kg*. Seje se navadno med ajdo, a daje tudi spomladi obilo zelene krmne.

Kajnit s 15% čistega kalija po 130 kron iz Ljubljane, vreče se računijo posebej.

Kalijevo sol z 41% čistega kalija po 320 kron iz Ljubljane v papirnatih vrečah. V jutastih vrečah po K 345.— sto *kg*.

Kose. Družba zopet oddaja udom kose iz dobrega štajerskega jekla, in sicer 65, 70 in 75 *cm* dolge, takozvane »kranjske« oblike. Cene kosam so sledeče: 65 *cm* po 50 kron, 70 *cm* po 52 kron, 75 *cm* po 54 kron komad.

Koštni superfosfat po K 380.— sto *kg* z vrečami vred.

Kuhinjska nemška jedilna sol po K 6.— za *kg*, le v večjih množinah na naslove podružnic. Udje naj prijavijo svoje naročbe pri načelstvih svojih podružnic do konci t. m.

Lanene tropine, vsebujoče 38 do 40% beljakovin in maščobe po K 600.— sto *kg*. Vreče so po 50 *kg* in se ne računijo.

Modra galica po najnižji tržni ceni.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Rafija, majunga extrissima, po K 38.— *kg*.

Rafija, druge vrste po 26 K *kg*.

Razklejana kostna moka z 30—33% fosforove kisline v vrečah po 100 *kg* z vrečami vred K 250.—

Salojidin, (ant.klor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po K 16.— za 1 *kg*.

Semensko deteljo, i. s. nemške lucerne kakor tudi domačo bo družba spomladi oddajala svojim udom. Oddajala bo samo najskrbneje čiščeno seme, ki bo preiskano po Državnem preizkušališču v Ljubljani. Vreče po 100 *kg* bodo opremljene v izvirnimi plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobne pošiljatve prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredeničnosti.

Cene za semensko deteljo so naslednje:

domača detelja v celih vrečah po 100 <i>kg</i>	K 50.— <i>kg</i>
» » v nadrobni oddaji	K 56.— »
seme lucerne v celih vrečah po 100 <i>kg</i>	K 56.— »
» » v nadrobni oddaji	K 62.— »

Pri nadrobni oddaji se računji posebej še poštnina in vrečico ali zavitek.

Semenska siva ajda, lepo graščinsko blago iz Prekmurja, najskrbneje čiščeno seme oddaja družba po 8 kron *kg* brez vreč. Ker je razpoložljiva množina le majhna se bodo mogle vpoštovati le prve naročitve.

Surova kostna moka po K 200.— za sto *kg*, z vrečami vred.

Škropilnice za trte so pošle. V zalogi je še nekaj drevesnih škropilnic razne kakovosti na izbero. Te škropilnice so izvrstno vporabne tudi za belenje in razkuževanje hlevov itd.

Travna semena: V zalogi so še naslednje vrste: bela detelja, znamke U^{90/90} 60.— K za *kg*
brezpredenični mačji rep, vzor 1213 36.— » » »
pasja trava, vzor 147 38.— « » »
pokončna stoklasa, vzor 1550 —^{95/80} 22.— « » »
angleška ljulika, « 1723 —^{95/86} 28.— » » »
angleška ljulika, » 1726 —^{50/80} 22.— » » »
laška ljulika, » 1334 —^{97/84} 26.— » » »
prvovrstna travniška mešanica, vzor 1883 28.— » » »
esparzeta, španska detelja, neluščena 24.— » » »

Poštnino in vrečice je plačati posebej.

Tobačni izvleček v zaklopnih po 5 *kg* po K 120.— za pušico. Poštnina se računji posebej.

Trtne škropilnice so pošle.

Vinometri po K 50.— za komad.

Zdrobova moka, (Brechermehl) 20% fosforove kisline 5% dušika K 260 za sto *kg*, z vrečami vred.

Želatina za čiščenje vina po 130 kron *kg*.

Živinska sol. Družba je prejela iz Solnograda nekaj vagonov živinske zdrobljene soli. Ta sol stane K 5'20 za *kg*, pri odjemu pol vagona K 5'— za *kg*. Prijave se sedaj sprejemajo.

Zveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne žveplalnike. Komad stane 250 kron.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima Kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 4'— K kilogram. Izkušnje so pokazale, da lahko z dobrim uspehom za učinkovitost primeshamo galiči polovico žveplenokisle gline in si na ta način prihranimo polovico drage galiče. Namesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galiče in ravnotolko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo gotovo popolnoma isti, kakor ob polni množini galiče. Vporabo gline priporočamo zaradi tega, ker dež ne odpere te brozge raz listje in trte tako hitro kakor navadno brozgo.

Žveplene ploščice ali žvepleni nabiček na juti za žveplanje sodov, najboljša, brez arzena po 28 K kron kilo.

Zveplovo moko, Floristella, ventilirano, dvojno raf., ventilirano, mešano z 3% galiče po najnižjih tržnih cenah.

Oglašivanje

: u novlinama :
: obavlja po- :
uzdano staro
vedeni (40)

BLOCKNER'OV

zavod za
oglašivanje,
Zagreb,
Jurevska ul. 31.
Telefon 21-65.

Generalno oglasno
zastupstvo

za preko 40 tu- i
inozemskih listova.

Nemška kuhinjska

jedilna sol

in (33)

živinska sol

rdeča zdrobljena
dobavlja podruž-
nicam najceneje
Rmet. družba
za Slovenijo
v Ljubljani.

Vabilo

rednemu občnemu zboru
Kmetijskega društva v Boh. Srednji vasi
F. Z. X. D. Z.
ki se bo vršil
dne 29. maja 1921 ob 3. pop. v zadrugi.
VSPORED :

1. Čitanje in odobrenje zapisnika lanskega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1921.
4. Volitev načelstva, nadzorstva in razsodišča.
5. Prememba pravil.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sk'epšen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in ob istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

(6)
KMETIJSKA DRUŽBA
ZA SLOVENIJO

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
2. Fr. Stupar: Apeo v kmetijstvu	1:20
3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	1:—
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	6:—
8. Boh. Skalický: Slijanje ali káijenje ameriških klijušev	1:20
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	2:80
12. Pridelovanje in razpeščanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špallrja. (B. Skalický)	2:—
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanč. (Weinzierl-Turk)	4:—
15. Steuert-Jamnik: Soseda Razumnika konjereja	4:—
Izrejanje matic	4:—
Žlvinozdr. Lovro Tepina: Podkovstvo, pouk kovačem in konjerejem	45:—

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registrov. zadruga z neomejeno zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem združenem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilna vloga po **3%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloga v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje ob dne vloga do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad **42,000.000 kron.**

Stanje rezervnih zakladov **1,100.000 kron.**

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je dala naslednja 10

„GOSPODARSKA NAVODILA“

posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja komad po 1 krono. Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Rjavenje vina.
3. Kako se iz gnilega grozdja napravi dobro in stanovitno vino.
4. Ciste drože in njih raba v kletarstvu.
5. Vzroki neplodnosti pri govedih.
6. Sluzavost ali vlažljivost vina.
7. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
8. Čiščenje in precejanje vina.
9. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
10. Naprava petliota ali domače pi-jace.
11. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih vinskih drož pri pridelovanju vina.
12. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
13. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
14. Kislost (kisloba) in razkisanje vina.
15. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
16. Napanjanje govedi.
17. Kaj je presnavljanje v živalstev telesu?
18. Izdelovanje mla za dom.
19. Zdravljenje kužnih bolezni cepljenjem.
20. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
21. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
22. Snetjavost pri žitu.
23. Kako se jajca obranijo.
24. Natrijev bisulfit kot sadomestno sredstvo za žveplo.
25. Kako se obnavljajo in popravljajo meje?
26. Kdo se naj še zgani za državni preživljalniški (vzdrževalni) prispevek?
27. Presojanje krmil po škrobnih vrednotah.
28. Garje pri konjih.
29. Apneni dušik.
30. Kako pripravljamo domači kvas (kravajce, drože)?
31. Duh in okus vina po žveplu.
32. Zatiranje u. tih bolezni spomlad.
33. Tobak.
34. Sečni kamni pri živalih.

I Samo I

za štiri krone

pošilja
Kmet. družba za Slov. v Ljubljani
ilustrirano knjižico
„Izrejevanje
„ matic“

ki je neobhodno potrebna vsakemu če belarju.

Posestvo na prodaj.

obstoječe iz hiše, poda, hleva in kleti ter zemljišča, čez pet hektarov v Zabukovju, oddaljeno pol ure od železniške postaje Mirna.

Cena po dogovoru. Poizve se v trgovini
Franc Rnez, 38
v St. Rupertu pri Mokronogu.

Upravništvo „Kmetovalca“

sprejema (8) primerne inserate po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izbija (dvakrat mesečno) v 30 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah

Ponudite vse neporabno

zlato in srebro, stari denar, tolarje, srebrnike, zlatnike i. t. d., ker Vam vse to leži doma v shrambi brezobrestno tvrdki **zlata in srebra**

I. Augustin, Dunajska cesta 36.

VABILO

25. občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Moravčah,
reg. zadr. z neom. zav.
ki se vrši
v nedeljo, 12. junja 1921 ob 3. uri popoldne v dvorani »Združnega doma«.

DNEVNI RED :

1. Poročilo načelstva v 25. letnem delovanju.
2. Poročilo nadzornštva.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.